

Η!

Ηδύφωνο

στα μονοπάτια του πολιτισμού

03.01.2016

www.simerini.com.cy

η σιμερίνη

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΝΑΥΤΙΛΛΟΜΕΝΟΥΣ
ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΣΤΕΣ

// ΣΕΛΙΔΕΣ 8-9

TOWNES VAN ZANDT:
TO LIVE IS TO FLY

// ΣΕΛΙΔΑ 6

ΓΚΡΑΤΣΙΑ ΣΠΥΡΟΥ ΔΕΠΟΥΝΤΗ:
«ΑΣΤΕΡΙΑ ΚΑΙ ΠΕΛΜΑΤΑ»

// ΣΕΛΙΔΑ 5

Η τέχνη είναι ένας ελιγμός ευτυχίας ώστε να μπορούμε να υπάρχουμε κάπως αναπαικτικά δυστυχισμένοι ☪ Νίκος Καρούζος

ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΥ
Μειαιρέποντας
τη μουσική

// ΣΕΛΙΔΕΣ 10-11

Ηδύφωνο

Τα Φώτα υπό το φως
της λογοτεχνίας

Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή, Ιδεοσκόπιο

/// ΣΕΛΙΔΑ 15

quickreek

Γεγονότα, εκδηλώσεις, εκθέματα, συνειρμοί
στον πολιτιστικό ιστό της εβδομάδας

Η Πρωτοχρονιά των Ποιητών

Ευλογημένα τα βιβλία που μας δόθηκαν το Δύο Χιλιάδες Δεκαπέντε, εκείνα που διαβάσαμε, εκείνα που γράψαμε, εκείνα που σχεδιάσαμε, εκείνα που ονειρευτήκαμε

Ελληνίδα blogger αφηγείται

Μία από τις πρώτες γράφουσες σε αυτό το διαδικτυακό όχημα μοιράζεται σκέψεις σχετικά με μια εποχή που πέρασε ανεπιστρεπτή, που όμως άλλαξε τον τρόπο ηλεκτρονικής έκφρασης και δικτύωσης στην Ελλάδα

Πολιτιστικές επιλογές // Τα καλύτερα της εβδομάδας

Θέατρο // Παραπλεύρως Παραγωγές

1

Αντίδραση

Οι «Αντίδραση» μαζί μας στο Terree για τα 30χρονά τους! Άνοιγμα από τους «Εν Ψυχρώ». Κυριακή, 3 Ιανουαρίου, στις 21:00, στο Terree Rock Bar, στη Γερμασόγεια. Είσοδος: €6.

2

Γυμνά Καλώδια

Τα Γυμνά Καλώδια επιστρέφουν μετά από δύο χρόνια ξανά στην Κύπρο με πολλές μελωδίες που αγαπήσαμε, αλλά και νέα τραγούδια που δημιουργήθηκαν πρόσφατα. Ravens, Δευτέρα, 4/1 και Εξάντας, Τρίτη, 5/1. Κρατήσεις-Ravens: 99614100, Εξάντας: 97770787.

3

Αλέξια

Η Αλέξια σε μια ζωντανή εμφάνιση στη Μουσική Σκηνή Red στις 6 Ιανουαρίου. Περισσότερες πληροφορίες και κρατήσεις στα τηλέφωνα: 22767711 & 99059257.

4

Amanda the Musical

Η Silver Spotlight παρουσιάζει το «Amanda the Musical» για ηλικίες 5 έως 105. Με τη συμμετοχή των νεαρών ταλέντων από το The Musical Kids. Σάββατο, 9 Ιανουαρίου, 16:00 & 19:30, Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου. Τηλέφωνο: 97876760.

Ιδιοκτησία: Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ | Υπεύθυνος Έκδοσης: Μιχάλης Παπαδόπουλος Βοηθός Υπεύθυνου Έκδοσης: Μαρία Μηνά Συνεργάτες: Κωνσταντίνος Α. Ε. Παπαθανασίου Πάνης Ζελανιάς Λογγίνος Παναγή, Γιώργος Ίκαρος Μπαμπασιάκης, Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή, Τίτος Χριστοδούλου, Χρήστος Μιχάλαρος Μάριος Αδάμιου. Ηλεκ. Ταχυδρομείο: papadopoulosm@simerini.com, minam@simerini.com

Απαγορεύεται αυστηρώς η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά προτίμηση ή κατά διασκευή απόδοση του περιεχομένου (κειμένου ή φωτογραφίας) με οποιονδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, μηχανικό, ηχογράφηση ή άλλο, χωρίς τη γραπτή έγκριση ή άδεια του εκδότη Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ.

«Μπαμ!»

Τι μπορεί να συμβεί, όταν κάπου στο πουθενά, μέσα από τους καπνούς μιας έκρηξης, βγαίνουν δύο άντρες που έχουν χάσει την ακοή τους; Τι κάνουν, όταν αντιλαμβάνονται πως βρίσκονται παγιδευμένοι σε ένα ναρκοπέδιο; Καταργεί η απουσία της λαλιάς τις εθνικές διαφορές και μας απελευθερώνει από το άγχος των καταβολών μας; Το έργο «Μπαμ!», η καινούργια παράσταση της Παραπλεύρως Παραγωγές, παρουσιάζεται στη Λεμεσό, το Σάββατοκύριακο 9-10 Ιανουαρίου στον Τεχνολογικό χώρο της ΕΘΑΛ.

Μια ευφάνταστη κωμωδία του καταξιωμένου θεατρικού συγγραφέα Γιώργου Νεοφύτου (Μανώλη...!, DNA, Μια αεροπειραιτία, Στς Κύπρου το βασίλειο, Φουλ μεζέ κ.ά.) που μέσα από ιλαροτραγικές καταστάσεις διακωμωδεί τους εαυτούς μας και τη σοβαροφάνειά μας. Πώς λειτουργούμε, όταν δεν ακούμε τον άλλο; Και πώς αντιδρούμε, άμα αρχίσουμε πάλι να ακούμε, αλλά διαπιστώνουμε πως έχουμε διαφορετική γλώσσα, και η μοναδική βοήθεια που μας προσφέρεται είναι σε μιαν άλλη, άγνωστη γλώσσα; «Θεέ μου, πόσες γλώσσες πρέπει να ξέρει το πλάσμα για να επιβιώσει μέσα σε τούτο τον τόπο;» Αυτή τη χασακική κατάσταση σκηνοθετεί ο Ευριπίδης Δίκαιος, συνέντευξη του οποίου φιλοξενήθηκε στο «Ηδύφωνο» στις 29 Νοεμβρίου. Πληροφορίες: Συγγραφέας: Γιώργος Νεοφύτου

Σκηνοθεσία/φωτισμοί: Ευριπίδης Δίκαιος
2ος σκηνοθέτης: Μιχάλης Ασιήκκας
Σκηνικά/ κοστούμια: Μελίτα Κούτα
Πρωτότυπη μουσική & σχεδιασμός ήχου: Γιώργος Κολιάς
Υπεύθυνη παραγωγής: Μελίσα Έκκερς
Παίζουν: Κώστας Καζάκας, Μάριος Στυλιανού και Σάββας Μενούκου
ΛΕΜΕΣΟΣ: Σάββατο, 9 Ιανουαρίου

2016 (8.30 μ.μ.) και Κυριακή 10 Ιανουαρίου 2016 (6.30 μ.μ.) - Περιορισμένος αριθμός θέσεων.
ΧΩΡΟΣ: ΤΕΧΝΟΧΩΡΟΣ ΕΘΑΛ, Λεμεσός
ΕΙΣΟΔΟΣ: 12€ (κανονικό)/ 8€ (μειωμένο)
ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ: 99 803 832
ΧΟΡΗΓΟΙ: Θεατρικός Οργανισμός Κύπρου, Πολιτιστικές Υπηρεσίες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

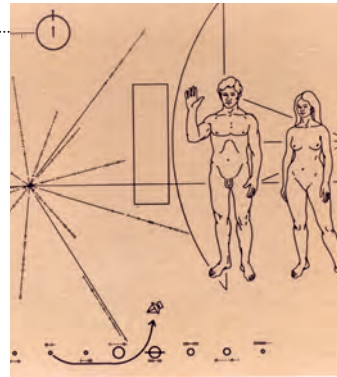
Peter Reading

Απεχθάνεται τη λογοτεχνική σκηνή του Λονδίνου χαμογελώντας πλατιά σαν μαθητής. Δεν ανέχεται τους εν ζωή ποιητές, που θα μπορούσε να βάλει καείς σε έναν κατάλογο μέσα σε λιγότερο από δύο ώρες

**«Ο Μαγικός Αυλός»,
Βόλφγκανγκ Αμαντέους
Μότσαρτ**

“Τι θεϊκή μαγεία πνέει σε αυτό το έργο, από το πιο λαϊκό τραγούδι ως τον πιο ευγενή ύμνο! Πόσες όψεις, τι ποιητικότητα!”

**Η ξεδιάντροπη
Αφροδίτη**

Με ‘αιδώ’ καλύπτει το, ομνύμω, έτσι, ‘αιδοίων’ η δυτική παράδοση. Το γυναικείο, δηλαδή. Η κρίσιμη σχισμή λείπει από τα ελληνικά αγάλματα- λιγότερο... αγάλλοντα διά τούτο

Μουσική // Θέατρο Ριάλτο

**«Ο Μαγικός Αυλός»,
Βόλφγκανγκ Αμαντέους Μότσαρτ**

Με το μαγικό άκουσμα του «Μαγικού Αυλού» ξεκινά η νέα χρονιά για το πρόγραμμα The MET Live in HD, την πρώτη όπερα του Μότσαρτ για το ευρύ κοινό, στο Θέατρο Ριάλτο, την Κυριακή, 3 Ιανουαρίου 2016.

Μια όπερα που προσελκύει τους λάτρεις του είδους και κυρίως τα παιδιά, «Ο Μαγικός Αυλός» θα εντυπωσιάσει με ένα παραμυθένιο θέμα που περιλαμβάνει εντυπωσιακά σκηνικά, κοστούμια, και τις συναρπαστικές μαριονέτες της επιτυχημένης σκηνοθεσίας της Julie Taymor.

Ένα από τα στοιχεία που εκπλήσσουν στο έργο αυτό είναι η ενότπτά του, παρά το μωσαϊκό μουσικών ειδών από τα οποία αποτελείται η παρτιτούρα. Απλά τροφικά τραγούδια, περίτεχνες άριες της σοβαρής ιταλικής όπερας, πρόζα, μελοποιημένοι διάλογοι, κωμικά μέρη, επιβλητικά χορωδιακά, εκκλησιαστική μουσική βρίσκονται σε δημιουργικό διάλογο.

Με την μπαγκέτα του μαέστρου James Levine και μια εκπληκτική διανομή, η παράσταση δίνει καινούρια ζωή στο διαχρονικό παραμύθι του Μότσαρτ.

Η υπόθεση αφορά την προσπάθεια του Ταμίνο να ελευθερώσει την όμορφη Παρίνα από τον Ζαράρτρο. Η μητέρα της, η Βασίλισσα της Νύχτας, πα-

ρέχει γι’ αυτόν τον σκοπό στον Ταμίνο έναν μαγικό αυλό και στον ακόλουθό του, Παπαγκένο, ασπμμένα καμπανάκια, των οποίων ο ήχος βοηθά να ξεπεραστούν κάθε είδους δοκιμασίες.

Σταδιακά οι στερεότυπες απόψεις για το καλό και το κακό ανατρέπονται. Αυτό το οποίο αποδεικνύεται καλό θριαμβεύει και το κακό κατακρημνίζεται.

Ο Ρίχαρντ Βάγκνερ σχολίασε για τον «Μαγικό Αυλό»:

“Τι θεϊκή μαγεία πνέει σε αυτό το έργο, από το πιο λαϊκό τραγούδι ως τον πιο ευγενή ύμνο! Πόσες όψεις, τι ποιητικότητα!”

Αν ενθουσίασε τον Βάγκνερ, ο «Μαγικός Αυλός», είναι βέβαιο ότι θα συναρπάσει μικρούς και μεγάλους.

Διεύθυνση Ορχήστρας: James Levine
Παραγωγή, Σκηνοθεσία, Κοστούμια, Μαριονέτες: Julie Taymor
Σκηνικά: George Tsyrip
Φωτισμοί: Donald Holder
Χορογράφος: Mark Dendy
Διανομή:

Matthew Polenzani TAMINO (tenor)
Nathan Gunn PAPAGENO (baritone)
Erika Miklosa QUEEN OF THE NIGHT (soprano)
Greg Fedderly MONOSTATOS (tenor)
Ying Huang PAMINA (soprano)
Reni Pape SARASTRO (bass)
Jennifer Aylmer PAPAGENA (soprano)

• Με ελληνικούς και αγγλικούς υπότι-

λους, Διάρκεια: 115 λεπτά
• Με τη στήριξη του ANTI

Κυριακή, 3 Ιανουαρίου, ώρα 18.00
Πληροφορίες: 77 77 77 45
Είσοδος: € 18 / €13 E-ticket: www.rialto.com.cy

Από το πρόγραμμα The Met: Live in HD, στο Θέατρο Ριάλτο ακολουθούν οι παραστάσεις «Turandot» στις 30 Ιανουαρίου, «Manon Lescaut» στις 5 Μαρτίου, «Madama Butterfly» στις 2 Απριλίου και «Elektra» στις 7 Μαΐου 2016.

Θέατρο // Παραμύθι για Δύο

Το έργο του Φίλιπ Ρίντλεϊ «Παραμύθι για Δύο» ανεβάζει η θεατρική ομάδα «Σκηνή 8» με τους: Πέννυ Φοινίρη και Αντρέα Κούτσουμπα, σε σκηνοθεσία Αντρέα Μακρή. Σκοπός της παράστασης είναι η προσέγγιση των νέων στη θεατρική δράση και μαγεία. Μέσω αυτής της θεατρικής παράστασης ο ουσιαστικός σκοπός μας είναι να φέρουμε τους νέους κοντά στον κόσμο του θεάτρου με απλά μέσα, χρησιμοποιώντας τη φαντασία, όπως και οι χαρακτήρες του έργου ξέρουν πολύ καλά να κάνουν - ξεπερνώντας έτσι τα όποια προβλήματα τους κρατούν δέσμιους μιας κοινωνίας που τους

δημιουργεί φόβους, ανασφάλειες, ανησυχίες και τους καταντά άβουλα πλάσματα, έρμια των διαφόρων καταστάσεων που η ίδια η κοινωνία τους φορτώνει. Οι δυο αυτοί έφηβοι πρωταγωνιστές ξεπερνούν τα όποια προβλήματα τους απασχολούν με έναν πολύ δημιουργικό τρόπο, πλάθοντας με τη φαντασία τους -χρησιμοποιώντας την τέχνη του θεάτρου- ιστορίες (θεατρικά έργα) για να κατανοήσουν και να ξεπεράσουν τα διάφορα προβλήματα τους απασχολούν. Παραστάσεις Λευκωσίας - Θέατρο Δέντρο: 4, 5, 11, 12, 18, 19, 25, 26 Ιανουαρίου & 1, 2 Φεβρουαρίου.

Φεστιβάλ // Λευκωσία Loop Festival 2016

Η Λουβάνα Δίσκοι γιορτάζει τα πέμπα γενέθλια του Λευκωσία Loop Festival, το οποίο δίνει το «παρών» του με δέκα acts, το μεγαλύτερο lineup μέχρι σήμερα. Οι καλλιτέχνες αυτήν τη χρονιά θα είναι από Κύπρο, Ελλάδα, Αγγλία και Πολωνία. Το φεστιβάλ θα διεξαχθεί και πάλι στο Εγκώμιο Πολιτιστικό Κέντρο στην Έγκωμη. Πρόκειται για ένα φεστιβάλ μοναδικό στο είδος του, που αφοσιώνεται πάνω στην τεχνική του Live

Looping, δηλαδή της δημιουργίας μουσικών φράσεων, της ηχογράφησης τους ζωντανά πάνω στη σκηνή και της εξέλιξής τους με την προσθήκη άλλων φράσεων, οργάνων και αυτοσχεδιασμών. Πληροφορίες: 70007610. Προπώληση: Online, Πρόζακ Καφενείο (22104244), Crepaland Έγκωμης (22261000), Εγκώμιο Πολιτιστικό Κέντρο (22781104) (από 5 Δεκεμβρίου, περιορισμένος αριθμός εισιτηρίων).

Χορός // Σώμα

Ένα χορόγραμμα που αφορά εσένα, έμενα, εσάς, εμάς, την κοινωνία όλη. Τέσσερις άνθρωποι, δυο ζευγάρια, μια κοινή ιστορία, δυο παράλληλοι κόσμοι. Ένα χορόγραμμα που θα δείξει ωμά κρυφές πτυχές των ανθρώπων αυτών που θέλουν να διεκδικήσουν τα δικαιώματα που δικαιούνται. Ο προορισμός δύσκολος με κάθε ανατροπή που μπαίνει μπροστά τους. Κάποιοι θα συνεχίσουν να διεκδικούν, κάποιοι θα τα παρατήσουν στην διαδρομή και δεν θα βρουν ποτέ την Ιθάκη τους. Το Σώμα είναι η ευκαιρία να δείξουν στην κοινωνία ότι δεν είναι άρρωστοι αλλά είναι

άνθρωποι που διεκδικούν τα θέλω τους ψυχικά και σώματι. Το Σώμα τελεί υπό την υψηλή αιγίδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Επί σκηνής: Χρυσάνθος Δημητριάδης, Χριστίνα Παπακωνσταντίνου, Έλενα Γιαννάκη, Γιώργος Δημόπουλος. Σχεδιασμός φωτισμού: Αντρέας Χριστοδουλίδης. Σχεδιασμός εξοφύλλου και επιλογή μουσικής: Κωνσταντίνος Τσιόλης. Θεατρολόγος: Αντρέα Σιακαλλίδη. Παραστάσεις: 5-6-7 Ιανουαρίου, στις 21:00, στο θέατρο Ένα, Λευκωσία. Κρατήσεις: 22348203. Τιμή εισιτηρίου: €10. Η παράσταση είναι κατάλληλη για άτομα άνω των 18 ετών.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Peter Reading

«Με δύναμη από το Λίβερπουλ»

Αφιέρωμα // Ο ποιητής που μισεί να γράφει ποίηση

Ψάχνοντας στο αρχείο μου για το θέμα των «Πολιτισμικών Μετεωριτών» της πρώτης Κυριακής του 2016, κι έχοντας κάτι άλλο κατά νουν, τράβηξα από τη βιβλιοθήκη ένα παλιό τεύχος του λογοτεχνικού περιοδικού «Ρεύματα» (τχ. 28, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1995). Τα «Ρεύματα» ήταν ένα ακόμη περιοδικό του δραστήριου Ντίνου Σιώτη, και θα μπορούσαμε να πούμε πως αποτέλεσε, τουλάχιστον για τη δεκαετία του '90, ένα από τα καλύτερα mainstream έντυπα του χώρου.

Στο τεύχος, λοιπόν, που προαναφέραμε, το οποίο και ήταν είναι αφιερωμένο στην ποίηση του 1995, με 88 ποιητές από την Ελλάδα και 18 χώρες, υπάρχει στις αρχικές του σελίδες ένα εκπληκτικό όσο και αποκαλυπτικό κείμενο για έναν από τους κορυφαίους ποιητές του Λίβερπουλ και της Αγγλίας γενικότερα, τον Peter Reading.

Η ιδιορρυθμία ως κατάκτηση

Γεννημένος στο Λίβερπουλ στις 27 Ιουλίου του 1946, ο Peter Reading εργάστηκε ως δάσκαλος (1967-1968) και δίδαξε Ιστορία της Τέχνης στο Liverpool College of Art (1968-1970). Το 1970 κυκλοφορεί την πρώτη ποιητική συλλογή του «Water and Waste», εγκαταλείπει τη διδασκαλία και ξεκινά να εργάζεται

ως χειριστής γεφυροπλάστιγγας. Έως το τέλος της ζωής του, στις 17 Νοεμβρίου του 2011, κυκλοφόρησε άλλες 25 ποιητικές συλλογές, απέσπασε τα σημαντικότερα βραβεία ποίησης της χώρας του, αλλά και των Η.Π.Α., υπήρξε προσκεκλημένος στο ίδρυμα Lannan, στη Marfa του Texas, έγραψε δοκίμια, κριτικές κι ανάμεσα σε άλλα βραβεία κέρδισε το Dylan Thomas Award για τη συλλογή του «Diploric» το 1983. Πρωτοπόρος, πειραματιστής, σκληρός, δεν μασούσε τα λόγια του κι αποδεχόταν και την πιο κακεντρική κριτική που του γινότανε, συνήθως καγχάζοντας. Το κείμενο που αναδημοσιεύουμε παρακάτω είναι από την εφημερίδα «Times» (25.7.1995). Πρόκειται για ένα άρθρο-συνομιλία της Ζιλ Κόρεν για και με τον ποιητή, όπως δημοσιεύτηκε στα «Ρεύματα» (με κάποιες σιωπηρές συντακτικές-μεταφραστικές αλλαγές κι αποκοπές), και όπως θα διαπιστώσετε διαβάζοντάς το αποκάλυπτε ένα σπουδαίο κι αληθινό ποιητή.

Ο δαφνοστεφής του βούρκου

Ο Πίτερ Ρέντινγκ απεχθάνεται τη λογοτεχνική σκηνή του Λονδίνου χαμογελώντας πλατιά σαν μαθητής. Δεν ανέχεται τους εν ζωή ποιητές, που θα μπορούσε να βάλει κανείς σε έναν κατάλογο μέσα σε λιγότερο από δυο ώρες. Απεχθάνεται τη διδασκαλία κι αυτός είναι ο λόγος που πέρασε 22 χρόνια εργαζό-

μενος ως χειριστής γεφυροπλάστιγγας. Επειδή όμως μισεί τις φόρμες εργασίας δεν είναι χειριστής πια. Απεχθάνεται τις τηλεοράσεις, τα αυτοκίνητα και τα τηλέφωνα (πράγμα που καθιστά δύσκολη την επικοινωνία μαζί του). Δεν είναι λάτρης των τυπικών σχέσεων και δεν του αρέσουν οι άνθρωποι που τον ρωτούν για την ποίησή του. Αυτό που του αρέσει είναι ένα ποτό και ο πεζός λόγος του Τζόνθαν Σουίφτ, που απεθανόταν με μεγαλύτερη αδιακρίσια απ' ό,τι ο ίδιος.

Ίσως, όμως, ήρθε η ώρα για μια πιο συγκαταβατική στάση εκ μέρους του. Η πρώτη αναδρομική συλλογή ποιημάτων του, «Ποιήματα 1970-1984», εκδίδεται σήμερα από τον Bloodaxe και συμπύπτει με τη συμπλήρωση των 49 χρόνων του. Του χρόνου, όταν θα είναι 50 ετών, θα δημοσιευτούν τα «Ποιήματα 1985-1996». Υστερα λέει ότι δεν θα ξαναγράψει ούτε ένα ποίημα. Η Κάρολ Αν Ντάφι τον θεωρεί αληθινά πρωτότυπο, αλλά ταυτόχρονα δύσκολο κι ευχάριστο, και οι «Times» χαρακτήρισαν την ποίησή του ως εξυπνη, πνευματώδη κι εφευρετική. Δυστυχώς απεχθάνεται να γράφει ποιήματα. Τα νέα θα προκαλέσουν ανακούφιση μόνο σ' εκείνους οι οποίοι έχουν εκφράσει οργή με την όχι αυστηρή επιλογή των λέξεων που χρησιμοποιεί, τα σκληρά θέματά του, την απαισιόδοξη νοοτροπία του και τις σκοτολογικές έμμονες ιδέες του. Τον έχουν

ονομάσει «ο ανεπίσημος δαφνοστεφής της Αγγλίας του Βούρκου».

«Είμαι πάμπτωχος»

Πιστεύουμε ότι οι ποιητές το έχουν συνήθειο να πεινάνε. Μπορεί όμως να επιβιώσει χωρίς να γράφει; «Όχι, είμαι πάμπτωχος», λέει, πίνοντας σ' ένα μπαρ του Σρούσπερι, την κωμόπολη όπου μένει για ν' αποφεύγει τους άλλους ποιητές. Επιπλέον επιμένει να πληρώνει το ποτό του ο ίδιος. «Όταν εγκατέλειψα τη γυναίκα μου πριν από τρία χρόνια, της έδωσα το σπίτι, το οποίο δεν ήταν υποθηκευμένο και ήταν όλα όσα είχα. Αυτό ήταν μεγάλο λάθος. Έτσι αγκάλισα την κυρία φτώχεια, αυτή την άστατη γυναίκα». Λέγοντάς το, καγχάζει, όπως κάνει όταν μισεί κάτι.

«Θα ήμουν αρκετά ευτυχής αν ζούσα σ' ένα βαρέλι, αρκεί το κλίμα να ήταν λίγο καλύτερο. Το πιο σημαντικό πράγμα είναι η ποίηση, περισσότερο κι απ' την αγάπη, τη ζωή, όλα αυτά. Από τον καιρό που ήμουν μαθητής, η τέχνη ήταν το μόνο πράγμα που μ' έκανε να νιώθω ολοκληρωμένος». Στην αρχή προσπάθησε να διδάξει. «Το θεωρούσα αυθάδεια να λέω στους ανθρώπους τι να σκέφτονται. Έκανα διαλέξεις πάνω στην Ιστορία της Τέχνης, αλλά αυτό θεωρούσα ότι θα έπρεπε να είναι θέμα ατομικού ενδιαφέροντος, κι όχι κάτι που το διδάσκει ένας δάσκαλος».

Στο «C», μία συλλογή εκατό στροφών με εκατό λέξεις, η καθεμία με θέμα τον καρκίνο, γράφει: «Ο στίχος είναι για τους υγιείς. Αυτοί που πεθαίνουν/και οι χειρουργοί χρησιμοποιούν πεζό λόγο». Είπε επίσης ότι «η ποίηση στις καλύτερες των περιπτώσεων μπουρδολογεί για ασύστατες μειοψηφίες». Η σκοτεινή του πρόγνωση αφορά έναν κόσμο «μεταλλαγμένων αρθρόποδων τα οποία δεν είναι πλασμένα για, ή δεν είναι ικανά, να διαβάσουν λογοτεχνία». Αυτός όμως διαβάζει, «το κάνω γιατί πρέπει κι όχι γιατί μου αρέσει. Το μισώ». Παρ' όλ' αυτά, αυτή η μάταιη αναζήτηση είναι το πιο σημαντικό πράγμα στη ζωή του. Ένιωσε περήφανος όταν διόρθωσε τα δοκίμια όλης του της δουλειάς και είδε τη συνάφειά τους. Δεν μπορεί να φανταστεί τον εαυτό του να κάνει οτιδήποτε άλλο εκτός από το γράψιμο. Υπάρχει μια αντίφαση εδώ κι αυτό τον δυσαρεστεί.

Από τον μπλίτη περνάει στο κρασί και ξαφνικά δυστυχεί, καθώς σκέφτεται τη δουλειά για την οποία ήταν περήφανος πριν από λίγο. Μιλάει για αποτυχία και λέει ότι γνωρίζει πως η αίσθηση της ματαιότητας είναι μια άμυνα σε μια πιθανή επίθεση. Λέει ότι κλέβει σαμπάνια από γιορτές εκδοτών, μεθάει και παραφέρεται -πράγμα που δεν κάνει σκόπιμα- αλλά πάντα είναι ξεμέθυτος όταν γράφει, πράγμα που θα πάψει να κάνει από εδώ κι στο εξής.

www.simerini.com.cy

Γκράτσια Σπύρου Δεπούντη: «Αστέρια και πέλματα»

Κατοπεύσεις // Πώς μια ποιητική συλλογή του 1974 «επαναμαγεύει» έναν γραφιά

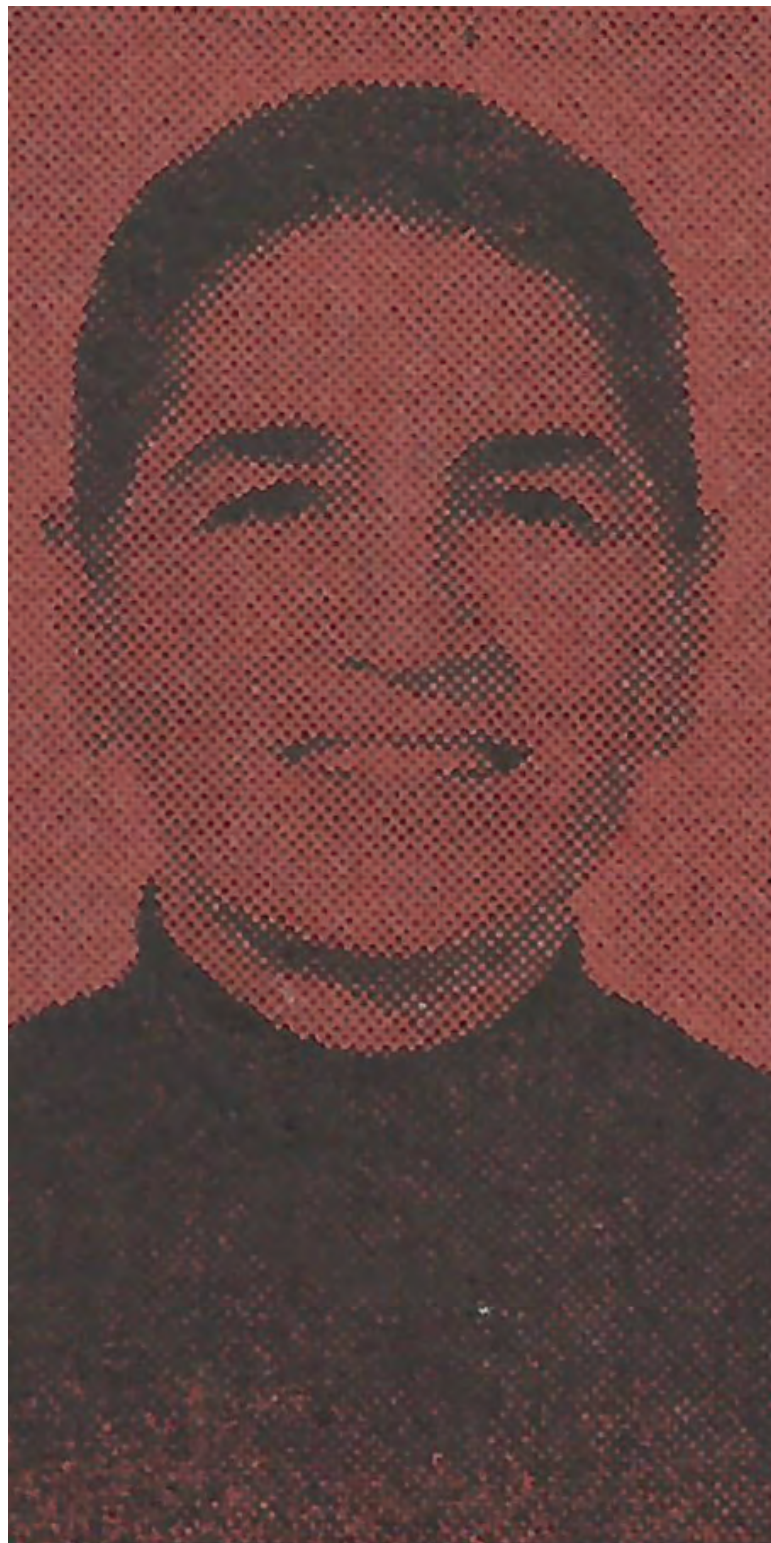
Μπαίνοντας στο 16ο έτος του 21ου αιώνα, εμείς οι γραφιάδες-συντάκτες αισθανόμαστε -άλλος λίγο άλλος πολύ- «άστεγοι και περιττοί», που μας λείπει και ο Οδυσσεύς Ελύτης σ' εκείνο το αποκαλυπτικό του δοκίμιο «Η Μέθοδος του Άρα». Πληθώρα βιβλίων, πληθώρα λογοτεχνών, πληθώρα εικόνων, πληθώρα και πάλι πληθώρα άχρηστων πληροφοριών των εντυπώσεων και μόνο. Και να που ένα μικρό ταπεινό βιβλίο με ποιήματα μίας κυρίας με ήθος άλλης εποχής, έρχεται και «επαναμαγεύει», όπως αξίωναν οι πρώτοι υπερρεαλιστές για τον κόσμο (τόσο τον πραγματικό όσο και γι' αυτόν της φαντασίας), έναν συντάκτη που πρέπει να παραδώσει κείμενο για την ύλη του «Ηδύφωνου» που κρατάτε στα χέρια σας.

Το βιβλιοπωλείο «Ελλάς»

Την ποιητική συλλογή στην οποία και αναφέρονται τα κυριακάτικα «Περιθωριακά», την ανακάλυψα τον Μάρτιο του 2013 στο βιβλιοπωλείο «Ελλάς», της γειτονιάς μου, στο κέντρο της Λευκωσίας. Η σχέση μου με το συγκεκριμένο βιβλιοπωλείο ξεκινά από τα τέλη της δεκαετίας του '70, όπου και μαθητής δημοτικού στο Ελένιο πέραγα καθημερινώς απ' τη βιτρίνα του και συχνά πυκνά αγόραζα βιβλία, χωρίς ποτέ να φείδομαι χρημάτων. Έκτοτε έχουν περάσει αρκετές δεκαετίες, με το «Ελλάς» να βρίσκεται ακόμη εκεί στη Ζήνας Κάνθηρ, καλώντας σε ν' ανακαλύψεις τους θησαυρούς γνώσης και απολαυστικής μελέτης που κρύβει στον υπόγειό του χώρο. Πάντα φιλικά και εξυπηρετικά τα παιδιά του ιδιοκτήτη κ. Κώστα Επιφανίου, τα οποία και έχουν αναλάβει τη διαχείρισή του, πάντα χαμογελαστός ο υπεύθυνος βιβλιοπώλης Σοφοκλής Κωνσταντίνου και το σπουδαιότερο με τις καλύτερες τιμές της αγοράς, ακόμη και σε εξαντλημένες και σπάνιες εκδόσεις. Δεν θα ήταν υπερβολή να αναφέρω, πως κοντά 35 χρόνια τώρα, έχω στις προθήκες και στα ράφια του ανακαλύψει κι αγοράσει «διαμάντια», όπως αυτό που παρουσιάζεται εδώ.

Η Γκράτσια Σπύρου Δεπούντη

Αρνούμενος να χρησιμοποιήσω το διαδικτυακό για την εκμείωση πληροφοριών, μένω πιστός στο έντυπο βιβλίο που έχω στα χέρια μου, μεταδίδοντάς σας τα στοιχεία που αναγράφονται στο οπισθόφυλλο για την κυρία Δεπούντη. «Η Γκράτσια Δεπούντη, ισπανικής καταγωγής, γεννήθηκε στη Δράμα. Τα παιδικά της χρόνια τα πέρασε ταξιδεύοντας με τους γονείς της στην Ευρώπη. Στην επιστροφή, έζησε για ένα χρονικό διάστημα και στη Θεσσαλονίκη. Από το 1941 εγκαθίσταται μόνιμως στην Αθή-

να. Εργάζεται ως τραπεζικός υπάλληλος. Το 1949 παντρεύτηκε τον Σπύρο Δεπούντη.

Με τα γράμματα και τη λογοτεχνία πρωτοασχολήθηκε δύο χρόνια μετά τον τραγικό θάνατο του συζύγου της. Πριν από τα «Αστέρια και πέλματα» (1974) εξέδωσε μία ποιητική συλλογή με τίτλο «Αντίδωρο ψυχής» (1971), αφιέρωμα στη μνήμη του συζύγου της, και μία συλλογή διηγημάτων με τίτλο «Διηγήματα» (1972).

Επίσης πολλή εργασία της σε ποίηση και πεζά έχει δημοσιευθεί κατά καιρούς σε διάφορες ανθολογίες και λογο-

τεχνικά περιοδικά. Έχει προς έκδοση πλήθος ποιημάτων και πεζών κειμένων, ασχολείται επίσης με την κριτική θέατρο και τη μουσική. Έχει γράψει και μελοποιήσει αρκετά τραγούδια. Ένα από αυτά έχει κυκλοφορήσει με τον τίτλο «Ο ουρανός πάλι γελά», το 1971.

Αστέρια και πέλματα

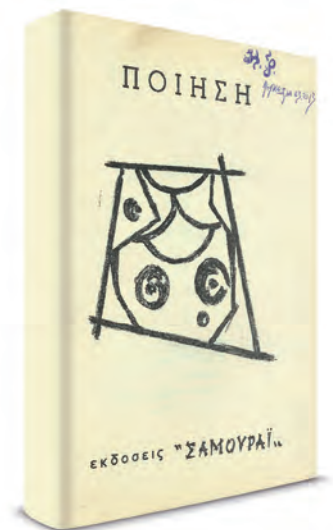
Αφιερωμένο το βιβλίο στον εκλιπόντα σύζυγο της ποιήτριας, Σπύρο, σε ξαφνιάζει με την άγουσα δυναμική που αποκτούν τα μονόστροφα ποιήματα, καθώς τα διατρέχεις στίχο το στίχο και σελίδα τη σελίδα. Τυπωμένο στην

Αθήνα τον Ιούνιο του 1974, λίγο πριν το κακό στο Νησί, κρύβει φροντισμένα στα μηνύματα που μεταδίδει, όχι μόνο το άλγος για τον θάνατο του συζύγου της, αλλά κι ολάκερη τη ζοφερή ατμόσφαιρα της σκοτεινής εκείνης περιόδου, τόσο για την Ελλάδα όσο και για την Κύπρο.

Ακούστε το ορότιτλο, «Αστέρια και πέλματα»: «Μια σταγόνα/Μια σταγόνα μονάχα ζητώ./Οι ουρανόσκοι φλέγονται./Χιλιάδες σίδηρα κλείνουν τους δρόμους./Χιλιάδες τριαντάφυλλα κλείνουν/τα πέταλά τους./Χιλιάδες αστέρια κάτω απ' τα πέλαμά μας.», (σ.25). Και στη σελίδα 32, ένα εξάστιχο ακαριαίο ποίημα σε καθήλωνει, «Απόψε»: «Απόψε γεννήθηκε η αστραπή/κι έσβησε τα φώτα./Απόψε έπεσε ο κεραυνός/και γκρέμισε τα είδωλα./Απόψε πνίγηκαν κορμιά/και γίνθηκαν κοχύλια.». Η συλλογή της Γκράτσια Σπύρου Δεπούντη είναι διάφανη όπως το νερό της πηγής Σάρizza στην Άνδρο, οποιαδήποτε φιλολογική μελέτη-προσέγγιση υποβιβάζει το μήνυμά της εξαφανίζει την καθαρότητά του. Παραθέτω και το ποίημα της σελίδας 55, «Ποιος;»: «Ποιος θα βρεθεί να μας σώσει;/να δονήσει τα θεμέλια του κρανίου;/Να κινήσει το παράλυτο/βλέμμα;/Να σαλέψει τα διψασμένα/χείλη;/Να οδηγήσει τα χέρια που αργοπεθαίνουν/σε χειροκροτήματα;/Ποιος θα βρεθεί να μπάσει/τον ήλιο στο σκοτάδι;/Οποιος κι αν είναι/πρέπει να βιαστεί/πριν σταματήσει να κυκλοφορεί/το αίμα στις φλέβες./As βιαστεί, γιατί/οι πολυφροντισμένοι φόβοι/φθάσανε στο λαμό.../Δεν θ' αργήσουν να μας πνίξουν.../Ποιος θα βρεθεί να ελευθερώσει/τις σκλαβωμένες ψυχές από το άγχος;/Ποιος θα βρεθεί να διασπάσει/τις αλυσίδες/του εικοστού αιώνα;».

Εκδόσεις Σαμουράι

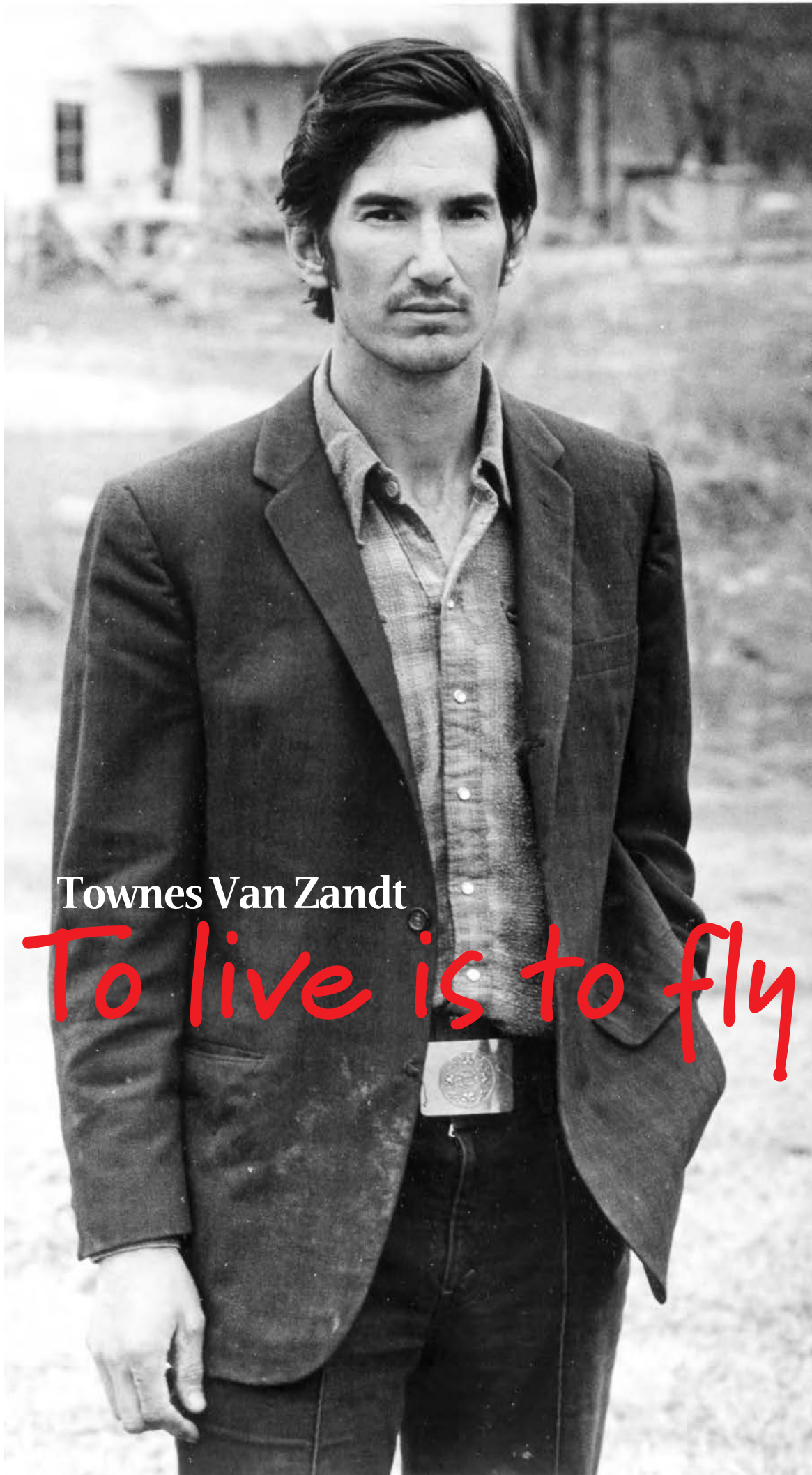
Δεκαετίες στον χώρο του βιβλίου, και κατά περιόδους εργαζόμενος σε βιβλιοπωλεία κι εκδοτικούς οίκους κυρίως των Αθηνών, ποτέ δεν συνάντησα άλλο βιβλίο των Εκδόσεων Σαμουράι. Έτσι, δεν υπήρχε περίπτωση, έστω και μόνο από την επωνυμία -ασχέτως περιεχομένου- να μην το αγοράσω. Το βιβλίο, λοιπόν, τυπώθηκε τον Ιούνιο του '74 στο τυπογραφείο Ι. Γαλαίου για λογαριασμό της Γκράτσια Σ. Δεπούντη, με επιμέλεια των εκδόσεων «Σαμουράι» και μακέτες της Αγγελικής Βαβανέλου. Σαράντα δύο χρόνια βιβλίο, και η ταπεινή αλλά σοβαρή τυπογραφία του το διατηρεί σε άψογη κατάσταση. Η ποιότητα των χαρτιών, τόσο του εξώφυλλου-οπισθόφυλλου όσο και των εσωτερικών σελίδων, το ραμμένο δέσιμο των τυπογραφικών και τα στοιχεία-στιγμές της κάσας... το προορίζουν για κάποια ίσως μελλοντική βιβλιοθήκη μιας κάποιας «επαναμαγεμένης» μυθικής Ατλαντίδος.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Γιάννης Ζελιαναίος // giannizelianiios@yahoo.gr

Townes Van Zandt

To live is to fly

Αναδρομές // Ο Townes Van Zandt μπορεί να μην ήταν μαύρος και σκλάβος, αλλά από μικρός, εκεί στο αιμοβόρικο Texas, ακούγοντας όλα αυτά τα τραγούδια να βγαίνουν από τα ταλαιπωρημένα χείλη και δάχτυλα των ανθρώπων που ξεκίνησαν το rock n roll, ξόρκισε τη δική του κατάθλιψη και τα δαιμόνια του μυαλού του

Λένε πως τα θλιμμένα τραγούδια όταν δημιουργούνται δεν διώχνουν την κατάθλιψη έξω από τον κόσμο και μακριά από μια λυπημένη κάμαρα, όπου ο δημιουργός τα καμώνει. Το μόνο που καταφέρνουν και κάνουν γερά είναι να στριμώξουν στη γωνία οποιαδήποτε δωματίου τα ζοφερά συναισθήματα και να μην τα αφήσουν να πάρουν αέρα καθ' όλη τη διάρκειά τους. Η ζωή και ο δημιουργικός κάματος του Townes Van Zandt από το 1968 μέχρι και την πρωτοχρονιά του 1997 -όπου η κιθάρα του έμεινε μοναχή και παρατημένη στην άκρη ενός ξεβαμμένου τοίχου κάπου στο Memphis- κινήθηκε μέσα σε κάμαρες απομόνωσης, συνοικιακά μπαρ με παρίες ενός απρόσκλητου κόσμου, φτηνά μοτέλ, πίσω αυλές γεμάτες αναθέματα και τροχόσπιτα, όπου τα blues και η country του θανατικού μολογούσαν μερικά από τα πιο λυπημένα ξοδέματα που έβγαλε ο χώρος.

Λένε πως την εποχή της μεγάλης δουλειάς στην Αμερική το ποσοστό αυτοχειρών μεταξύ σκλάβων και των ιδιοκτητών τους έγερνε προς την πλάστιγα των δευτέρων. Αυτό συνέβαινε διότι οι πρώτοι είχαν τον τρόπο να αντιμετωπίσουν τις κακουχίες και τις συγχερές πράξεις των δευτέρων τραγουδώντας ολημερίς και ολονυχτίς τα blues, ζορκίζοντας τα στοιχεία των μυαλών τους. Ο Townes Van Zandt μπορεί να μην ήταν μαύρος και σκλάβος, αλλά από μικρός εκεί στο αιμοβόρικο Texas ακούγοντας όλα αυτά τα τραγούδια να βγαίνουν από τα ταλαιπωρημένα χείλη και δάχτυλα των ανθρώπων που ξεκίνησαν το rock n roll, ξόρκισε τη δική του κατάθλιψη και τα δαιμόνια του μυαλού του, που θα τον βασάνιζαν μέχρι το πέρας της ζωής του. Είναι κι εκείνη η ιστορία που λέει πως όταν κλείστηκε επί ώρες στο δωμάτιό του με την κιθάρα του και η πρώτη γυναίκα του περίμενε καρτερικά στην κουζίνα να βγει έξω ο άντρας της με ένα ερωτικό τραγούδι αφιερωμένο σε εκείνη, ο φιλόλιγνος τραγουδοποιός της τραγούδησε το Waiting Around to Die, φτιάχνοντας το πρώτο single της καριέρας του.

Λένε πως η ζωή σε κάποιους ανθρώπους μοιράζει πάντα από τον πάτο της τράπουλας. Τους αδειάζει πριν την ενηλικίωση και τους αφήνει να παλεύουν για όλο το υπόλοιπο. Τους πετάει μια κιθάρα, ένα πινέλο, μια πένα και αυτά είναι τα μόνα τους εφόδια για να αντιμετωπίσουν τα σκληρά μελλούμενα. Ο Townes Van Zandt μια ζωή υπέφερε από διπολική διαταραχή, μανιοκατάθλιψη, έχασε βασικές του μνήμες όταν οι γονείς του είχαν τη φαινή ιδέα να τον «γιατρέψουν» κάνοντάς του θεραπεία με ηλεκτροσόκ και άλλες άστοχες ιατρικές μεθόδους. Εκείνος κρατήθηκε από την κιθάρα που του 'χε κάνει δώρο ο πατέρας του στα νιάτα του. Έγραψε μερικά από τα πιο σκληρά και θλιμμένα blues, folk και country τραγούδια

από τα sixties μέχρι τα nineties, είχε μεγάλο πρόβλημα να τα κυκλοφορήσει σε δίσκους, δεν έκανε ποτέ μεγάλη επιτυχία και η μοίρα διέταξε να τα τραγουδά για δέκα δολάρια νυχτοκάματο σε μερικά από τα χειρότερα καταγώγια της περιοχής του. Τραγούδια όπως τα Waiting Around to Die, Nothin', Kathleen, No Place to Fall, Pancho and Lefty, Snake Mountain Blues και πολλά ακόμα θα αναγνωρίζονταν δεκαετίες μετά, όταν και θα τα διασκεύαζαν μπάντες του μέλλοντος όπως οι Tindersticks, Walkabouts, Fatal Shore, Bright Eyes, Rowland S. Howard, ο Robert Plant των Led Zeppelin μαζί με την Alison Krauss και πολλοί ακόμα.

Ζωή γεμάτη καταχρήσεις

Λένε πως οι καταχρήσεις και οι εξαρτήσεις από ναρκωτικά και αλκοόλ στον χώρο της μουσικής πάνε παρέα. Ο δημιουργός «είναι μεγαλύτερος από τη ζωή» και μη αντέχοντας όλο αυτό το ψεύτικο θέαμα, μέσα στη μοναξιά του βρίσκει αποκούμπι στις ουσίες. Ο Townes Van Zandt έκανε την κατάχρηση και την εξάρτηση μέρος της ζωής του όχι για να αντιμετωπίσει όλο αυτό το θέαμα, αλλά ολόκληρο αυτό το μεγάλο «τίποτα», όπως το έγραψε και το τραγούδησε σε ένα από τα καλύτερα του τραγούδια ποτέ, το περίφημο Nothin'. Δεν κυνήγησε την καριέρα του, δεν δούλεψε για την υστεροφημία του, δεν έχτισε πάνω στην αυτοκαταστροφή του, δεν λειτούργησε παρέα με τους μάνατζερ, δεν τον ένοιαξε ποτέ να δει το όνομά του στο νούμερο ένα των charts. Οι εξαρτήσεις ήταν ένας τρόπος να φωλιάσει αυτό το «τίποτα», να στριμώξει στη γωνία τη μανιοκατάθλιψη, να γίνει η πανάκεια στις διαταραχές του, να μολογήσει την αδυναμία του και στο τέλος να καταστραφεί αφήνοντας το έργο του να μιλήσει, αντί για τον ίδιο.

Λένε πως ακόμα να ανακαλύψουμε όλους αυτούς τους τραγουδοποιούς του παρελθόντος που ξεθάβονται κατά καιρούς χάρη στους μελλούμενους ακροατές του μέλλοντος και του παρόντος. Όλα γίνονται όταν ένα αγαπημένο γκρουπ ή μουσικός αναφέρει κάποιους από αυτούς ως σημείο αναφοράς ή μεγάλης επιρροής και όλοι τρέχουμε να τον ψάξουμε. Ο Townes Van Zandt υπήρξε ένας από αυτούς, ακόμα και για καλλιτέχνες του βελνκεούς του Bob Dylan. Μπορεί την πρωτοχρονιά του 1997 η κιθάρα του να σταμάτησε για πάντα, αλλά τα τραγούδια του θα τραγουδιούνται εις τον αιώνα των αιώνων, βαφτίζοντάς τον πια ως έναν από τους μεγαλύτερους στιχουργούς και τραγουδοποιούς που έπιασαν ποτέ κιθάρα. Το απόλυτο «τίποτα» θα είναι για πάντα δικό του. Sorrow and solitude / These are the precious things / And the only words / That are worth rememberin' όπως τραγούδησε κάποτε σε έναν γέρο bluesman μέσα σε ένα τροχόσπιτο κι εκείνος στρίμωξε τα δάκρυά του σε μια αρχαία πλευρά της ζωής του.

ωτογραφία © Μαρίλη Ζάρκου

Η Πρωτοχρονιά των Ποιτών

Σύντομες Ιστορίες //
Ευλογημένα τα βιβλία
που μας δόθηκαν
το Δύο Χιλιάδες
Δεκαπέντε,
εκείνα που διαβάσαμε,
εκείνα που
γράψαμε, εκείνα που
σχεδιάσαμε, εκείνα
που ονειρευτήκαμε

Λέω: Ευλογημένο ήταν και το Δύο Χιλιάδες Δεκαπέντε, αν και τόσο ολέθριο και κακό και μίζερο και άθλιο για πολλούς. Ευλογημένο, σε φάσεις και στιγμές και περιόδους, ναι, ευλογημένο το Δύο Χιλιάδες Δεκαπέντε, σαν έχεις τη μουσική και την ποίηση, την καθημερινή μουσική και την καθημερινή ποίηση, σιμά, κοντά σου, πλάι σου.

Λέω: Ευλογημένες οι μέρες και οι νύχτες που μας έφεραν δώρα, χθαμαλά μα πολύτιμα, ίσως για άλλους ασήμαντα μα για όσους «με τα χέρια γιορτάζουν τη λάσπη» ανεκτίμητα, δώρα όπως μια παρτίδα σκάκι χαράματα η ώρα τρεις, δώρα όπως ένας περίπατος ίσαμε την άκρη του κόσμου, ένα σουλάτσο αδιάντροπο μα φιλοσοφημένο, αν μ' εννοείς, δώρα όπως ένα φαγοπότι αναπάντεχο σ' ένα υπόγειο καπηλειό, όπου οι φίλοι γιόρταζαν τον ουρανό και τη φεγγαρόσκονη.

Λέω: Ευλογημένος ο οίνος και ο άρτος που μας δόθηκε και που με μόχθο φροντίσαμε να έχουμε το Δύο Χιλιάδες Δεκαπέντε, μες στο στρίμωγμα και την ανέχεια και όλα τα αντίζα. Ευλογημένα τα όσπρια και τα σποροκρηπυ-

κά, ευλογημένα και τα τσιγάρα και τα τσίπουρα κι οι τσικουδιές. Κι οι λίγες βότκες ευλογημένες, και τα ούσικια τα πολλά, και τα σπάνια κονιάκ.

Λέω: Ευλογημένα τα βιβλία που μας δόθηκαν το Δύο Χιλιάδες Δεκαπέντε, εκείνα που διαβάσαμε, εκείνα που γράψαμε, εκείνα που σχεδιάσαμε, εκείνα που ονειρευτήκαμε.

Λέω: Ευλογημένες οι προσευχές που εισακούστηκαν το Δύο Χιλιάδες Δεκαπέντε, ευλογημένες κι εκείνες που δεν εισακούστηκαν. Ποίηση είναι οι προσευχές, ευλογημένη ποίηση, κι ας μην εισακούονται.

Λέω: Ευλογημένοι οι Φίλοι το Δύο Χιλιάδες Δεκαπέντε, ευλογημένα τα συμπόσια και τα τσιμπούσια με τους Φίλους, ευλογημένη η παρουσία των Φίλων όχι μονάχα στα δύσκολα μα και στα εύκολα, όχι μονάχα στις λύπες μα και στις χαρές, γιατί όπως είπε κι εκείνος ο βασιανομένος μα αγέρωκος συγγραφέας και ποιητής, «Οι φίλοι είναι η συγγνώμη του Θεού για τους συγγενείς».

Λέω: Ευλογημένοι όσοι αγαπήσαμε το Δύο Χιλιάδες Δεκαπέντε, ευλογημένοι όσοι μας αγάπησαν, ευλογημένοι όσοι αγαπήθηκαν, ευλογημένοι όσοι αγάπησαν. Γιατί η Αγάπη δεν είναι πια

ένας σκύλος απ' την Κόλαση, όχι, η Αγάπη είναι τώρα Εμπράγματο Δίκαιο, Συνομοσία του Καλού. Κτίσμα είναι η Αγάπη και Οχυρό, το Οχυρό Αλαμού.

Λέω: Ευλογημένα τα τραίνα με άλφα ιώτα το Δύο Χιλιάδες Δεκαπέντε, γιατί τα τραίνα με άλφα ιώτα είναι η επιστροφή στην αθωότητα και το πείσμα στην προσήλωση, και η αθωότητα είναι πάντα ευλογημένη, και η προσήλωση είναι πάντα ευλογημένη, και το πείσμα είναι πάντα ευλογημένο.

Λέω: Ευλογημένο το μικρό χορταράκι που επιμένει να βλασταίνει και γίνεται βάλσαμο, το Δύο Χιλιάδες Δεκαπέντε, ευλογημένο το λουλούδι, ευλογημένο το δέντρο, ευλογημένος ο καρπός.

Λέω: Ευλογημένα τα στέκια τα θαλερά το Δύο Χιλιάδες Δεκαπέντε, γιατί τα στέκια είναι οι φάντες της μεγαλούπολης.

Λέω, ευλογημένος ο Θανάσης Παπακωνσταντίνου, το Δύο Χιλιάδες Δεκαπέντε, γιατί είναι Μέγας Ποιητάρης της Ζωής και μας κερνάει τραγούδια και χαμόγελα και είναι ο champion της σεμνότητας και ο ευαίσθητος αθλητής που σμίγει την παράδοση με την πρωτοπορία. Ευλογημένη, λέω, και η Ματούλα Ζαμάνη που ερμηνεύει την

«Ουρά του Αλόγου» και τaráσσονται τα σύμπαντα. Ευλογημένος και ο Αργύρης Μπακιρτζής, και οι Χειμερινοί Κολυμβητές ευλογημένοι, γιατί οι μπαλάντες τους είναι προσευχές και ξόρκια και μαγανείες και χρησμοί. Ευλογημένος κι ο Μέγιστος Σταύρος Τσιώλης, που διατηρεί το άδολο σφρίγγος και την απίθανη δημιουργικότητά του και ετοιμάζει την καινούργια του ταινία που είναι συνέχεια μιας θρυλικής παλιάς. Ευλογημένη και η Μαρίλη Ζάρκου, που ξέρι να απαθανατίζει τις κόγχες της πόλης και να περιπολεί στα όνειρά μας που είναι στοιχειωμένα από τα σοκάκια και τις λεωφόρους που οδηγούν στη λύτρωση. Ευλογημένος και ο Πέρης Μιχαηλίδης που δοξάζει το θέατρο. Ευλογημένη και η Ειρήνη Λεβίδη, που διατηρεί για χάρη μας έναν χώρο μέθεξης και κατάνυξης. Ευλογημένος και ο Νίκος Τατασόπουλος, που ξέρι στα ταξίδια τα ταξίδια του τον Τσιτσάνη να σμίγει με τον Βιβάλντι. Ευλογημένη και η Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ, που είναι απόλυτη Γυναίκα και Ποιήτρια.

Ευλογημένος και ο μαινόμενος εν ονόματι μυστηρίου, συμπληρώνει και σιγοντάρει ο Καρούζος.

Δεκέμβριος, 2015

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

5 μικρά κινηματογραφικά μυστικά

Παρουσίαση //

Οδηγίες προς ναυτιλλομένους κινηματογραφιστές με τη συνοδεία της ανάλογης φιλομορφίας, ή ολόκληρη η θεωρία και η τεχνική του κινηματογράφου μέσα σε πέντε απλά μυστικά

ΛΟΓΓΙΝΟΣ ΠΑΝΑΓΗΣ

1. Το σενάριο έρχεται από την εποχή του Αριστοτέλη

Οι αρχαίοι μύθοι και τα μεσαιωνικά παραμύθια εκφράζουν τη διαχρονική ανάγκη να μοιραζόμαστε τις ιστορίες μας. Όχι τυχαία, μία από τις κορυφαίες, βοηθητικές πραγματείες για τη δημιουργία ενός σεναρίου είναι η «Μορφολογία του παραμυθιού» του Ρώσου ανθρωπολόγου Βλαντίμιρ Προπ. Βέβαια, «πρόγονο» της σεναριακής θεωρίας θεωρείται η «Ποιητική» του Αριστοτέλη, η οποία αποτελεί οδηγό, τόσο για την αρχαία τραγωδία όσο και για το σύγχρονο δράμα. Τεχνικές όπως εκείνη του φλασμπάκ συναντώνται σε μια σειρά από κλασικά έργα, με πιο χαρακτηριστική την ομηρική «Οδύσσεια». Στην πορεία, η δραματική τέχνη, η λογοτεχνία και το σενάριο συναντήθηκαν αρκετές φορές, ενώ κατά καιρούς αναπτύχθηκαν εξειδικευμένες θεωρίες: το Ταξίδι του Ήρωα του Τζόζεφ Κάμπελ, η Δομή των Τριών Πράξεων του Σιντ Φιλντ, η Θεωρία των Σκεάνς του Φρανκ Ντανιέλ. Πέρα από τη δομή, βασικά θέματα στην ανάπτυξη ενός σεναρίου αποτελούν η δημιουργία των χαρακτήρων, η σχέση του Ήρωα με τον Ανταγωνιστή και τους δεύτερους χαρακτήρες και η τέχνη του διαλόγου.

Ταινίες για το σενάριο: Sunset Boulevard, Barton Fink, Adaptation, Le Mepris, Magnolia, Memento, Pulp Fiction, Eternal Sunshine of the Spotless Mind.

2. Ο σκηνοθέτης είναι ψυχολόγος και μάντζερ

Τα τέσσερα στάδια της δημιουργίας ενός φιλμ είναι τα εξής: ανάπτυξη, προπαραγωγή, παραγωγή και μεταπαραγωγή. Η πρώτη βασική κίνηση είναι η «μετάφραση» του σεναρίου σε εικόνα και ήχο. Στο σημείο αυτό υπεισέρχονται βασικές σκηνοθετικές προβληματικές όπως: μέγεθος του πλάνου, θέση και κίνηση της κάμερας, τόνος, ύφος, αισθητική και ατμόσφαιρα του φιλμ. Το σενάριο χωρίζεται σε σκεάνς, σκηνές και πλάνα μέσω της τεχνικής του decoupage (shot-list) και του storyboard. Αφού εξασφαλισθεί η πολυπόθητη χρηματοδότηση (με βάση τον αναλυτικό προϋπολογισμό) ακολουθεί η επιλογή των κατάλληλων συνεργατών. Ο σκηνοθέτης θα πρέπει να μοιραστεί το όραμά του με τον διευθυντή φωτογραφίας και το υπόλοιπο καλλιτεχνικό προσωπικό (τον ηθοποιό, τον σκηνογράφο, τον ενδυματολόγο, τον συνθέτη, τον μοντέρ). Η εξεύρεση των κατάλληλων χώρων (location scouting) για το γύρισμα, το casting και η διδασκαλία των ηθοποιών πραγματοποιούνται συνήθως παράλληλα. Κατά τις πρόβες ο σκηνοθέτης λαμβάνει υπόψη τη δυναμική του κάδρου και την τοποθέτηση του ηθοποιού μπροστά στην κάμερα. Στο γύρισμα, με τα απρόοπτα και τις ευκαιρίες που προκύπτουν, διαπιστώνουμε πως ο σκηνοθέτης, πέρα από καλλιτέχνης, είναι επίσης ψυχολόγος και μάντζερ. Αυτό θα διαφανεί και στην συνεπαγόμενη συνεργασία με τον μοντέρ και τον συνθέτη.

Ταινίες για τη σκηνοθεσία: Fellini's 8 1/2, The State of Things, Ed Wood, Amator.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

3. Ο ρυθμός της ταινίας δημιουργείται από το μοντάζ

Τα βασικά μέσα του κινηματογραφιστή είναι: η κάμερα, ο φακός, η κίνηση, το φως. Τα κατάλληλα υλικά συνοδεύουν κάθε φορά και την κατάλληλη ταινία. Με τεχνικά και καλλιτεχνικά κριτήρια επιλέγεται το φορμά, η θέση της κάμερας, οι φακοί, το κάδρο, η εστίαση, το βάθος πεδίου, η χρωματική παλέτα της ταινίας και το φως. Το ίδιο ισχύει και για την κίνηση της κάμερας: αναλόγως των αναγκών προκύπτει το πανοραμικό, το vertical, το tracking (dolly-shot), το crane-shot και η steadycam.

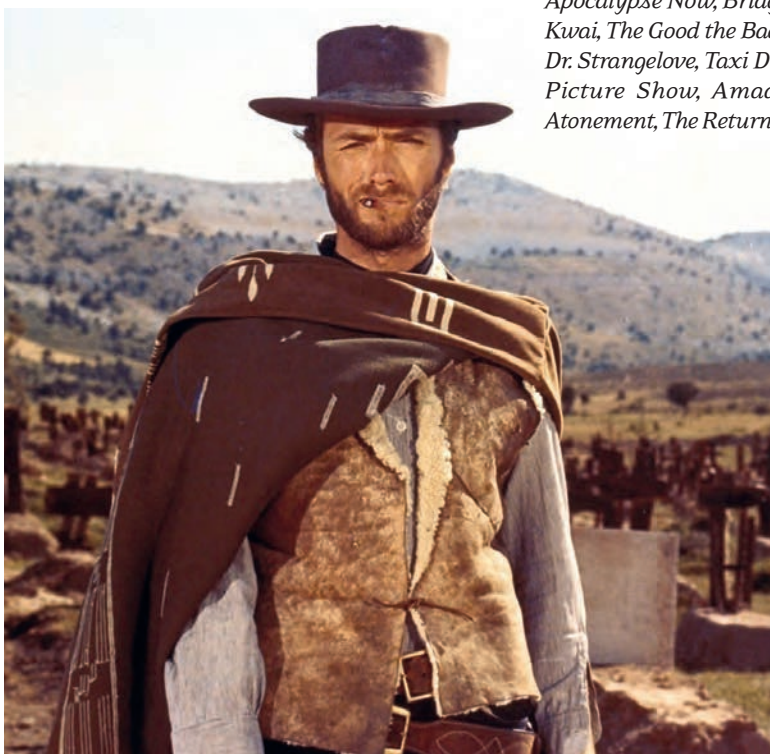
Η συνεργασία του διευθυντή φωτογραφίας με τον σκηνοθέτη ξεκινάει ήδη από το στάδιο του decoupage και συνεχίζεται με τη συμμετοχή του τεχνικού και του υπόλοιπου καλλιτεχνικού προσωπικού. Βεβαίως, με την ολοκλήρωση των γυρισμάτων δεν τελειώνει και η ταινία, αφού θα πρέπει να προηγηθεί η συνδρομή του μοντάζ. Η συρραφή των πλάνων (όπως δίδαξαν οι Ρώσοι πρωτοπόροι του μοντάζ) είναι ικανή να δημιουργήσει νέο νόημα. Η κίνηση και η διάρκεια δημιουργούν από μόνα τους ρυθμό, καθώς και το εσωτερικό μοντάζ το οποίο εμπεριέχεται στο εκάστοτε πλάνο.

Ενδεικτικά φιλμ: Citizen Kane, Notorious, Russian Ark, MASH, Requiem for a Dream, Run Lola Run, The Truman Show, Traffic, The Conversation, Days of Heaven, Persona, Battleship Potemkin, 2001: Space Odyssey, Mirror.

4. Η μουσική φτιάχνει χώρο, εποχή και χαρακτήρες

Λέγεται πως η λειτουργία του ήχου στον κινηματογράφο παραμένει μια σχετικά υποτιμημένη και ταλαιπωρημένη υπόθεση. Και όμως, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που η χρήση γίνεται με τρόπο απολύτως δημιουργικό. Έτσι, έχουμε το σύγχρονο και το ασύγχρονο, το voice-over, το voice-in, το voice-off και άλλες τεχνικές. Πραγματοποιείται μία πολλαπλή χρήση του διαλόγου, ενώ ο ήχος λειτουργεί είτε ως συμπλήρωμα είτε ως κατεύθυνση της εικόνας. Βεβαίως, όταν λέμε «ήχος» εννοούμε και τη μουσική. Οι βασικές χρήσεις της μουσικής στον κινηματογράφο είναι οι εξής: δημιουργία χώρου, ταύτιση με συγκεκριμένο χαρακτήρα, δημιουργία συναισθήματος, αποτύπωση χρονικής περιόδου και δημιουργία συναισθηματικού κόντραστ. Η ατμόσφαιρα και το ύφος ενός φιλμ τονίζεται με την κατάλληλη μουσική, ενώ το μουσικό μοτίβο βοηθά στην αίσθηση της καλλιτεχνικής αρτιότητας του έργου, με χαρακτηριστικότερες περιπτώσεις εκείνες των σπαγκέτι γουέστερν. Η επιλογή των κατάλληλων μουσικών οργάνων και οι παραλλαγές στην ενόρχηστρωση, οι στίχοι, το τέμπο και η ένταση της μουσικής λειτουργούν προς όφελος του ρυθμού της ταινίας. Γι' αυτό και η συνεργασία του συνθέτη με τον σκηνοθέτη είναι από τις πλέον δημιουργικές κατά τη διαδικασία μιας κινηματογραφικής παραγωγής.

Ενδεικτικές ταινίες: Brazil, Once upon a time in the West, Psycho, Apocalypse Now, Bridge of the River Kwai, The Good the Bad and the Ugly, Dr. Strangelove, Taxi Driver, The Last Picture Show, Amadeus, Amelie, Atonement, The Return, Piano.

5. Ο ηθοποιός στον κινηματογράφο είναι αφαιρετικός

Όπως αναφέραμε στην αρχή, η επιρροή της λογοτεχνίας και του θεάτρου στη δημιουργία των πρώτων εξειδικευμένων θεωριών για το κινηματογραφικό σενάριο υπήρξε ουσιαστική. Η επιρροή αυτή διαφαίνεται ακόμη περισσότερο στο ζήτημα της ηθοποιίας στο σινεμά. Καθώς οι πλείστοι ηθοποιοί διαθέτουν μία καθαρά θεατρική παιδεία, είναι χρήσιμο να τονιστούν οι τεχνικές διαφορές μεταξύ της ερμηνείας ενός ρόλου στην οθόνη και στη θεατρική σκηνή. Γενικώς, στο σινεμά ο ηθοποιός καλείται να προσεγγίσει τον ρόλο πιο αφαιρετικά. Θα πρέπει λοιπόν να προσαρμόσει αναλόγως τα διάφορα εκφραστικά του μέσα (στάση του σώματος, κίνηση, τόνος, ένταση, προφορά και εκφορά του λόγου) υποβοηθούμενος από τα εξωτερικά μέσα τα οποία του παρέχονται (κοστούμι, κόμμωση, μακιγιάζ). Στο σινεμά υπάρχουν δύο βασικές ερμηνευτικές προσεγγίσεις: η προσωποποίηση του ρόλου και η ενσάρκωση του ρόλου. Από τη μια η σχολή Τζακ Νίκολσον «γαρνιρίζει» τον εκάστοτε ρόλο με μία χαρακτηριστική πινελιά και από την άλλη, η σχολή Ντάνιελ Ντέι Λιούις (ή Μέριλ Στριπ) αφήνει τον ρόλο να «μιλήσει» από μόνος του. Βεβαίως, στην περίπτωση του Χόλιγουντ, το λεγόμενο star-system επηρεάζει τη συνεργασία σκηνοθέτη και ηθοποιού, προς όφελος του δεύτερου. Υπάρχουν αρκετές καθιερωμένες τεχνικές ερμηνείας: το σύστημα Στανισλάβσκι, η Μέθοδος, το Actor's Studio, η Βρετανική Σχολή, η τεχνική της «αποστασιοποίησης» του Μπρεχτ, η μέθοδος Λαμπάν, το σύστημα του Ντέιβιντ Μάμετ, η αυτοσχεδιαστική τεχνική του Μάικ Λι και άλλες.

Εκείνο που οφείλει να γνωρίζει ο ηθοποιός του σινεμά είναι ότι τοποθετείται πάντοτε με βάση την κάμερα, το φως και τον κινηματογραφικό χώρο. Η άψογη συνεργασία με τον σκηνοθέτη υπηρετεί το ύφος και του ήθους του φιλμ, ακόμα και στην περίπτωση του motion capture, όπου ο ηθοποιός ερμηνεύει ένα χαρακτήρα... λίαν ψηφιακό (για παράδειγμα ο Άντι Σέρκινς στο Planet of the Apes).

Ενδεικτικές ταινίες: On the Waterfront, A Streetcar Named Desire, Rebel Without a Cause, North by Northwest, Ο Δράκος, Erin Brockovich, Secrets and Lies, Taxi Driver, Scarface, Rise of the Planet of the Apes, La Dolce Vita, The Artist, Being John Malkovich, The Iron Lady.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Μεταρέπνοιας τη μουσική

Γιάννης Χρήστου - «Επίκυκλοι»

Συνέντευξη //

«Το αφιέρωμα αποτελεί μίαν από τις προσπάθειες που γίνονται να εδραιωθεί ο Γιάννης Χρήστου ως συνθέτης και να πάρει τη θέση που του αρμόζει ανάμεσα στις μεγάλες φιγούρες του 20ού αιώνα»

ΜΙΧΑΗΛΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ένα πολύμορφο αφιέρωμα στον πρωτοπόρο συνθέτη Γιάννη Χρήστου, υπό τον γενικό τίτλο «Γιάννης Χρήστου - Επίκυκλοι», διοργανώνουν, από τις 3 έως τις 5 Ιανουαρίου 2016, στο Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου, η μουσικός Αντρία Νικοδήμου σε συνεργασία με τους μουσικούς ερευνητές Μαρία Γεροσίμου και Κωστή Ζουλιάτη.

Το αφιέρωμα διοργανώνεται με αφορμή τη συμπλήρωση 90 χρόνων από τη γέννηση του συνθέτη και περιλαμβάνει προβολές, ακροάσεις, διαλέξεις, workshops και ζωντανή δράση. Η διοργάνωση γίνεται με τη στήριξη των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και τη συνδρομή του European University of Cyprus.

Ο Γιάννης Χρήστου (1926-1970) υπήρξε ένας από τους σπουδαιότερους συνθέτες του 20ού αιώνα. Παρ' όλα αυτά, ανήκει στην κατηγορία των εκπροσώπων της σύγχρονης δημιουργίας, των οποίων η προσφορά και η σημασία δεν έχουν σήμερα συγχρονιστεί με το μέγεθός τους και την παρουσία που τους αναλογεί στο σύνολο του ανθρώπινου πολιτισμού. Με τον τραγικό θάνατό του σε αυτοκινητικό δυστύχημα ανή-

μερα τα γενέθλιά του, μόλις στα 44 χρόνια του, ο σύγχρονος μουσικός κόσμος έχασε ένα από τα συναρπαστικότερα και προκλητικότερα ταλέντα του. Γεννημένος στην Αίγυπτο, με ελληνική και κυπριακή καταγωγή, ο Χρήστου μέσα από τη δημιουργία του και τη φιλοσοφία του άφησε ένα μυστηριακά γοητευτικό αποτύπωμα στον κόσμο της τέχνης - και όχι μόνο.

Σε συνέντευξή τους στο «Ηδύφωνο» οι συνδιοργανώτριες του αφιερώματος, Αντρία Νικοδήμου και Μαρία Γεροσίμου, μιλούν για τη σημασία της διοργάνωσης, αλλά και για τη σημαντικότητα του έργου του Γιάννη Χρήστου για τη σύγχρονη μουσική και γενικότερα για τον σύγχρονο πολιτισμό.

Ποια η σημασία αυτού του αφιερώματος στον Γιάννη Χρήστου;

Ο Γιάννης Χρήστου υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους της ελληνικής, αλλά και της παγκόσμιας μουσικής πρωτοπορίας του 20ού αιώνα. Η μουσική του χαρακτηρίζεται από μια έντονα προσωπική γλώσσα, στην οποία κυριαρχεί το μεταφυσικό, ο μύθος, το τελετουργικό στοιχείο, η υπέρβαση. Εντούτοις το όνομά του παραμένει άγνωστο, τόσο σε ορισμένους ελληνικούς, όσο και στους διεθνείς μουσικούς κύκλους. Οι εκτελέσεις των έργων του είναι εξαιρετικά σπάνιες, ενώ λίγοι είναι αυτοί

Η Μαρία Γεροσίμου

Η Αντρία Νικοδήμου

που μελετούν το έργο του ερευνητικά. Το αφιέρωμα αυτό αποτελεί μίαν από τις προσπάθειες που γίνονται να εδραιωθεί ο Γιάννης Χρήστου ως συνθέτης και να πάρει τη θέση που του αρμόζει ανάμεσα στις μεγάλες φιγούρες του 20ού αιώνα. Κυριότερα, είναι μια ευκαιρία για το μουσικόφιλο κοινό της Κύπρου να έρθει σε επαφή με το έργο του, μέσα από τις διάφορες δράσεις του αφιερώματος, το οποίο απευθύνεται σε όλους, ανεξαρτήτως μουσικών γνώσεων. Αξίζει να σημειωθεί ότι πρόκειται για μια σπάνια ευκαιρία για το κοινό, μιας και οι δράσεις που αφορούν τον Χρήστου γίνονται αραιά και σποραδικά.

Πάνω σε ποιους άξονες κινείται;

Το αφιέρωμα αφορά όλους τους μουσικόφιλους και είναι δομημένο με τρόπο που να δέχεται στις δράσεις του όλους, ανεξαρτήτως μουσικής παιδείας ή άλλων προϋποθέσεων. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει την προβολή της σημαντικής ταινίας-ντοκιμαντέρ του Κωστή Ζουλιάτη, που αφορά τη ζωή και το έργο του συνθέτη, σπάνιες προβολές οπτικοακουστικού υλικού από το αρχείο του, ακροάσεις, διαλέξεις πάνω στα τελευταία έργα του, καθώς και ένα μίνι αφιέρωμα στη συνεργασία του με το Θέατρο Τέχνης και τον Κάρολο Κουν. Παράλληλα, ο Κωστής Ζουλιάτης, που επιμελείται το πρόγραμμα, συντονίζει εργαστήριο και ζωντανή

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

δράση του σκηνικού happening Επίκυκλος (1968), η οποία δράση θα ολοκληρωθεί και το αφιέρωμα. Η είσοδος είναι ελεύθερη σε όλες τις δράσεις του αφιερώματος.

Ο Γιάννης Χρήστου άφησε μια μεγάλη μουσική κληρονομιά. Θεωρείτε ότι το αποτύπωμά του στη σύγχρονη μουσική έχει βρει δημιουργικούς συνεχιστές;

Ο Γιάννης Χρήστου δεν είχε ποτέ σκοπό να δημιουργήσει μία σχολή «Χρήστου», που να έχει συνεχιστές ως προς την τεχνική και την αισθητική δημιουργία, και κάτι τέτοιο θα ήταν ενάντια στην φιλοσοφία του. Παρ' όλη αυτά, μοιράζεται έναν τρόπο σκέψης και δράσης, που είναι αδύνατον να μην επηρεάσει οποιονδήποτε αποφασίζει να έρθει σε επαφή με τα έργα του, τόσο σε επίπεδο δημιουργίας, όσο, το σημαντικότερο, σε επίπεδο ανθρώπινος ύπαρξης. Έτσι, θα λέγαμε πως ναι, σε αυτήν τη βάση, έχει βρει σίγουρα δημιουργικούς συνεχιστές από διάφορους χώρους τέχνης, που ταυτίζονται με τη φιλοσοφία του, δημιουργώντας στη δική τους γλώσσα.

Μπορείτε να πείτε λίγα λόγια για τη δική σας συνομιλία με το έργο του; (Απαντά η Άντρια Νικοδήμου)
(Σαν) μία σύνθεση χρόνου στον χρόνο το έργο του, στον κάθε χρόνο, που από όπου και όποτε την κοιτάξεις η μορ-

φή της αλλάζει μαζί με σένα. Σ' αυτό το δίπολο πράξης και μετάπραξης... σαν ένα Φοίνικα, σαν μια πύρινη γλώσσα... Σ' αυτήν τη μαγεία, τη γοητεία του μυστηρίου του στο όλον. Που όποιος και να 'σαι, σε τραβάει μαζί του. Σε μια αναζήτηση εαυτού, που σε φέρνει αντιμέτωπο και δεν σε αφήνει να ξεφύγεις. Σε μια (πραγματική) ελευθερία να ξεπεράσεις τα όριά σου στην κάθε στιγμή. Να βλέπεις πέρα από αυτό που υπάρχει μπροστά σου. Η υπέρβαση μέσα από την πολυδιάστατη μορφή της μουσικής πέραν των ήχων. Μετασχηματισμός. Αυτή η άσχημη ομορφιά και η όμορφη ασχήμια. Η σιωπή στο έργο του κραυγή και η κραυγή, σιωπή του. Τι μένει... Δώρο, στην κάθε παράσταση, για την κάθε αναπαράσταση...

Το πρόγραμμα του Τριημέρου

Πιο αναλυτικά, το τριήμερο περιλαμβάνει:

·Προβολή της ταινίας «Αναπαράσταση: Η ζωή και το έργο του Γιάννη Χρήστου (1926-1970)» του Κωστή Ζουλιάνη, ο οποίος επιμελείται και το πρόγραμμα του αφιερώματος

·Προβολή σπάνιων ντοκουμέντων από εκτελέσεις έργων Χρήστου, μαζί με ένα μικρό αφιέρωμα στη συνεργασία του με το Θέατρο Τέχνης και τον Κάρολο Κουν

·Ακροάσεις έργων Χρήστου από σπάνιες ιστορικές ηχογραφήσεις

·Διαλέξεις πάνω στην τελευταία και πλέον ιδιαίτερη φάση της δημιουργίας και φιλοσοφίας του συνθέτη: η Μαρία Γεροσίμου θα μιλήσει για το εμβληματικό πολυτέχνο έργο «Η Κυρία με τη Στρυχνίνη», για το οποίο έχει εκπονήσει διδακτορική διατριβή, ενώ ο Κωστής Ζουλιάνης για τις «Αναπαράστασεις», το σύνολο των τελετουργικών σκηνικών έργων που έμεινε ανολοκλήρωτο.

·Workshop και ζωντανή δράση του «Επίκυκλου»: πρόκειται για το σκηνικό happening που παρουσίασε ο Χρήστου το 1968 στην Αθήνα, σε μια εκδοχή που θα απευθύνεται στη συμμετοχή του κοινού - χωρίς απαραίτητα μουσικές γνώσεις.

Η είσοδος είναι ελεύθερη σε όλες τις εκδηλώσεις του τριημέρου αφιερώματος. Το workshop και η δράση του «Επίκυκλου» είναι ανοικτά προς όλους όσοι ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν, ανεξαρτήτως μουσικών γνώσεων ή άλλων κριτηρίων.

Το αφιέρωμα θα διοργανωθεί σήμερα Κυριακή 3, αύριο Δευτέρα 4, και την Τρίτη 5 Ιανουαρίου στις εγκαταστάσεις του European University (Cultural Center, Auditorium Beta, Αίθουσα Γο1).

Περισσότερα στην ιστοσελίδα που δημιουργήθηκε αποκλειστικά για το αφιέρωμα: <http://jcepicycles.wordpress.com>

Ο Γιάννης Χρήστου

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΥ γεννήθηκε στην Ηλιούπολη, ΒΑ του Καΐρου, στις 8 Ιανουαρίου 1926. Γόνος ελληνικής και κυπριακής οικογένειας, φοίτησε στο αγγλικό κολέγιο Victoria της Αλεξάνδρειας και ξεκίνησε να συνθέτει από μικρή ηλικία. Σύμφωνα με τον μύθο, στα μέσα της δεκαετίας του '40, ταξίδεψε στην Αγγλία για να σπουδάσει Συμβολική Λογική και Φιλοσοφία στο King's College του Cambridge, δίπλα στον Ludwig Wittgenstein και τον Bertrand Russell. Παράλληλα, παρακολούθησε ιδιαίτερα μαθήματα αρμονίας και αντίστιξης με τον Hans Ferdinand Redlich -διακεκριμένο μουσικολόγο, μαθητή και μελετητή του Alban Berg- ενώ το 1949 μετακόμισε στη Ρώμη για να σπουδάσει εννοχρήστρωση για κινηματογράφο με τον Angelo Francesco Lavagnino, γνωστό κινηματογραφικό συνθέτη. Στην Ιταλία συνθέσε το πρώτο συμφωνικό έργο του, τη Μουσική του Φοίνικα. Περιπλανήθηκε αρκετά στην Ευρώπη, διαμένοντας για ένα μικρό διάστημα στη Ζυρίχη, όπου παρακολούθησε διαλέξεις ψυχολογίας του Carl Gustav Jung -δασκάλου του μεγαλύτερου αδερφού του, Ευάγγελου (Εύη) Χρήστου, ο οποίος πέρασε από τη ζωή του νεαρού Γιάννη ως πνευματικός μέντορας. Στις αρχές της δεκαετίας του '50, είχε ήδη επιστρέψει στην Αλεξάνδρεια -όπου οργάνωσε το προσωπικό στούντιό του- και το 1956 παντρεύτηκε τη Θηρεσία (Σία) Χωρέμη, μια ξεχωριστή ζωγράφο από τη Χίο, η οποία στήριξε τον Χρήστου σε όλες τις δημιουργικές αναζητήσεις του.

Το 1953 είχε ήδη συνθέσει δύο ακόμα συμφωνικά έργα, Πρώτη Συμφωνία και Λατινική Λειτουργία, ενώ το 1956 ολοκλήρωσε τα Έξι Τραγούδια σε Ποίηση Τ.Σ.Ελιοτ (αρχικά για φωνή και πιάνο, έπειτα μεταγραφή για ορχήστρα). Το 1960 ο Χρήστου εγκαταστάθηκε οριστικά στην Ελλάδα, μοιράζοντας τον χρόνο του ανάμεσα στην Αθήνα και τη Χίο. Είχε ήδη ολοκληρώσει τη Δεύτερη Συμφωνία και τις Μετατροπές (Patterns & Permutations).

Στα μέσα της δεκαετίας, συνέθεσε μουσική για το αρχαίο ελληνικό δράμα για το Εθνικό Θέατρο (Αγαμέμνων, Προμηθέας Δεσμώτης) και το Θέατρο Τέχνης του Καρόλου Κουν (Πέρσες, Βάτραχοι, Οιδίπους Τύραννος), ενώ συνεργάστηκε με τον Robert Graves και τον Αλέξη Μινωτή για μια τηλεοπτική παραγωγή στη Μεγάλη Βρετανία πάνω σε κείμενα

αρχαίων τραγωδιών. Την ίδια εποχή υπέγραψε την Τοκάτα για Πιάνο και Ορχήστρα, τα ορατόρια Πύρινες Γλώσσες και Μυστήριον. Μετακόμισε στην Αθήνα, εξαιτίας των όλο και περισσότερων καλλιτεχνικών γεγονότων στα οποία συμμετείχε. Η ύστερη φάση της δημιουργίας του -από το 1966 και μετά- υπήρξε η πλέον παραγωγική: Πράξη για 12, Κυρία με τη Στρυχνίνη, Επίκυκλος, Εναντιοδρομία, Αναπαράστασις - ένα σύνολο διάφορων πολυτέχνων τελετουργιών, από το οποίο ολοκληρωμένα έργα είναι μόνο δύο: Αναπαράστασις I: αστρωνκατοιδανυκτερονομηγυριν (ή ο Βαρύτονος) και Αναπαράστασις III: Ο Πιανίστας. Ανάμεσα σε αυτά, συνέθεσε μουσική για τον κινηματογραφικό Οιδίποδα του Philip Saville, με τον Orson Welles και τον Christopher Plummer. Από το 1968, εργάστηκε πυρετωδώς πάνω σε ένα φιλόδοξο σχέδιο: μια σύγχρονη όπερα μεγάλου διαμετρήματος, βασισμένη στην Ορέστεια του Αισχύλου. Δεν πρόλαβε να την παρουσιάσει ποτέ. Τα ξημερώματα της 8ης Ιανουαρίου 1970, επιστρέφοντας από την ταβέρνα όπου έκανε το τραπέζι στους φίλους του για την ονομαστική του γιορτή και ενώ ξημέρωνε η μέρα των γενεθλίων του, ο Γιάννης Χρήστου σκοτώθηκε σε αυτοκινητικό δυστύχημα, μόλις στα 44 του.

Σύμφωνα με τον συνθέτη και μουσικολόγο Michael Stewart, με τον θάνατο του Χρήστου «ο σύγχρονος μουσικός κόσμος έχασε ένα από τα συναρπαστικότερα και προκλητικότερα ταλέντα του. [...] Πολλοί τον θεωρούσαν ως έναν από τους σημαντικότερους συνθέτες της γενιάς του... Ο πρόωρος χαμός του άφησε μισοτελειωμένα πολλά του σχέδια. [...] Ο Χρήστου συνήθιζε να εργάζεται ολόκληρες ώρες χωρίς διακοπή, αλλά όταν δεν τον απασχολούσε η σύνθεση καθαυτή, περνούσε πολλές ώρες στη μεγάλη του βιβλιοθήκη μελετώντας φιλοσοφία, ανθρωπολογία, ψυχολογία, θεολογία, συγκριτική θρησκείολογία, ιστορία, καθώς και κείμενα σχετικά με την αλχημεία και αποκρυφισμό. Ήταν εξίσου φιλόσοφος και μεταφυσικός στοχαστής όσο και συνθέτης, και έχει ιδιαίτερη σημασία για την κατανόηση της δημιουργίας του, η συνειδητοποίηση ότι όλη του η μουσική αποτελούσε άμεση απόρροια των φιλοσοφικών μελετών και θεωριών του» (απόσπασμα από το κείμενό του στην έκδοση των ιστορικών ηχογραφήσεων, Σείριος 2001).

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Διαδικτυακές μνήμες

Ελληνίδα blogger αφηγείται

Αναδιφήσεις // Μία από τις πρώτες γράφουσες σε αυτό το διαδικτυακό όχημα μοιράζεται σκέψεις σχετικά με μια εποχή που έφυγε ανεπιστρεπτή, που όμως άλλαξε τον τρόπο ηλεκτρονικής έκφρασης και δικτύωσης στην Ελλάδα

ΕΒΙΝΑ ΠΕΡΔΙΚΗ

Ο μαγικός κόσμος των blogs. Μια εποχή που νοσταλγώ και χαμογελάω όταν την αναπολώ. Ξαν να είναι ένα αγαπημένο κομμάτι της ζωής μου, της αληθινής, της διαδικτυακής, το ίδιο ήταν κάποτε. Η αλήθεια είναι ότι εμείς που αρχίσαμε τότε να γράφουμε στα blogs, κάπως έτσι τον αντιλαμβανόμασταν. Κι όταν λέω τότε, εννοώ λίγο πριν από τον ερχομό του γρήγορου internet στην Ελλάδα. Αναφέρομαι στην περίοδο που ξεκίνησε το 2005 και έσβησε κάπου κοντά στο 2008, πριν έρθει το facebook και τα καταπιεί όλα. Δημιουργήσαμε μια κοινωνία, έναν μικρόκοσμο που ήταν καλύτερος από τον πραγματικό.

Ένας κόσμος αγνός, χωρίς ανταγωνισμούς, μίσση και πάθη, έρωτες, καβγάδες, trolling. Ήταν πραγματικά ωραία στην αρχή. Όταν ξεπερνούσες τον αρχικό φόβο ότι εκτίθεσαι (έστω κι ανώνυμα), με ενθουσιασμό ανακάλυπτες νέους ανθρώπους με κοινά ενδιαφέροντα και σκέψεις που μπορούσες να συνομιλήσεις και να σε καταλάβουν. Η ανωνυμία άνοιγε τους ανθρώπους, μπορούσες να εκφραστείς ελεύθερα, χωρίς αναστολές να γράψεις πράγματα που δεν θα έλεγες στους πιο κοντινούς σου ανθρώπους. Και πράγματι, ώρες-ώρες αισθάνομαι ότι οι φίλοι μου των blogs που με διάβαζαν χρόνια, με ξέρουν καλύτερα από τους δικούς μου. Είναι και η γραφή που πάντα βάζει σε τάξη τις σκέψεις μας.

Έγραφα για ό,τι με πλήγωνε

Το προσωπικό μου blog ήταν το the-ellinidas.blogspot.gr και το ψευδώνυμό μου «Ελληνίδα». Το διάλεξα γιατί παλιότερα τσακωνόμουν σε διάφορα φόρα με Αμερικανάκια για τη Σερβία και ήταν το πρώτο που μου ήρθε στο μυαλό. Σκεφτόμουν τι είναι αυτό που με χαρακτήριζε τότε. Ε, αυτό με χαρακτήριζε. Τα κείμενά μου ήταν προσωπικά, ημερολογιακά κατά το πλείστον. Για την καθημερινότητά μου και τα προβλήματά μου, για τη μάνα μου, για τον άντρα μου, για όποιον και ό,τι με πλήγωνε, αναμνήσεις και ποιήματα. Νομίζω πως μάλλον την ψυχοθεραπεία μου έκανα τελικά, η οποία όμως λειτουργούσε σαν ομαδική θεραπεία. Κάποιοι από τους αναγνώστες μου βοηθήθηκαν και κάποιοι άλλοι έπαιρναν έναυσμα να γράψουν τις δικές τους ιστορίες. Υπήρξε έμπνευση, διαδραστικότητα και μια ροή απίθανης ενέργειας. Νομίζω όμως πως εκεί κρυβόταν κι ένα από τα αρνητικά της όλης ιστορίας. Η οικειότητα. Υπήρχαν άνθρωποι που επικοινωνούσαν μαζί μου και νόμιζαν πως είναι φίλοι μου, μου ζητούσαν βο-

Το διαδικτυο μεγαθύνει τα πάντα, κάθε συναίσθημα δεκαπλασιάζεται, δεν είναι αληθινό κι όμως πονάει σαν αληθινό. Τελικά η αλήθεια και το ψέμα γίνονται ένα

ήθεια για να λύσουν τα προβλήματά τους και άλλα πολλά.

Ενδεχομένως, επειδή έγραφα ποιήματα, με φαντάζονταν σαν ένα αιθέριο πλάσμα με αισθήσεις που λάμνι στα σύννεφα, και όχι σαν έναν κανονικό άνθρωπο της διπλανής πόρτας. Αυτό το πλάσμα ουδεμιά σχέση, πλην της ευαισθησίας, είχε με τον πραγματικό άνθρωπο που φορούσε γαλότσες και έσκαβε στον κήπο λασπωμένος από τα σκυλιά του. Και βέβαια απέκτησα stalkers. Για όσους δεν ξέρουν, stalkers είναι άνθρωποι που αποκτούν τέτοια εμμονή μαζί σου που κατασκοπεύουν κάθε σου κίνηση, περνώντας μέχρι και στην πραγματική σου ζωή, ζητώντας κάτι παραπάνω. Ή και όλα.

Εντάξει, μπορεί να γελάω τώρα, αλλά στην αρχή ήταν φρικιαστικό, μετά το συνήθισα και ήταν απλώς δυσάρε-

στο. Όλοι αυτοί οι άνθρωποι που ήθελαν κάτι, λίγο χρόνο ή ένα κομμάτι από εμένα, που δεν μπορούσα να τους δώσω. Απέκτησα μέχρι κι ενοχές, les και έφταιγα εγώ για το τι είχε πλάσει η φαντασία των ανθρώπων. Δεν λέω, όλοι το παθαίνουμε, βλέπουμε ό,τι θέλουμε να δούμε, ουδείς αναμάρτητος. Το διαδικτυο όμως μεγαθύνει τα πάντα, κάθε συναίσθημα δεκαπλασιάζεται, δεν είναι αληθινό κι όμως πονάει σαν αληθινό. Τελικά η αλήθεια και το ψέμα γίνονται ένα. Καταλήγεις στο συμπέρασμα ότι είναι ένας ψεύτικος κόσμος γυάλινος, που θα σπάσει χίλια κομμάτια μόλις πατήσεις το κουμπάκι του off.

Η φιλοδοξία κατέστρεψε την μπλογκόσφαιρα

Νομίζω ότι η μπλογκόσφαιρα ή η Βλογολάνδη, όπως την αποκαλούσαμε, έχα-

σε τη γοητεία της όταν ζύπνησαν οι φιλοδοξίες. Αν και το χειρότερο πλήγμα ήταν η άφιξη των δημοσιογράφων. Η ανθρωποφαγία και η «κατινιά» μεταφέρθηκε και στο διαδικτυο. Δεν θα ξεχάσω ποτέ την κουβέντα ενός φίλου, όταν μου είπε «πούλα την Ελληνίδα, τώρα που έχει πέραση», αναφερόμενος προφανώς σε ένα βιβλίο ή μια δημοσιογραφική πορεία. Να εκμεταλλευόμουν το κοινό που είχα μαζέψει για να αποκομίσω κέρδη. Πάντα θεωρούσα ότι δεν γράφω αρκετά καλά για να βγάλω βιβλίο, τι θα πουλούσα λοιπόν; Την ψυχή μου;

Εν τω μεταξύ είχε διαρρεύσει και το όνομά μου, με είχαν μάθει αρκετοί, με διάβαζαν πλέον συγγενείς και φίλοι, τροφοδοτούσα απλώς τα κουτσομπολιά. Έτσι χάθηκε κάθε ενδιαφέρον μέσα μου. Πρέπει να έχεις τρομερή δύναμη ν' αντέχεις τις αλήθειες σου, και προφανώς δεν την έχω.

Νομίζω ότι ένα από τα πιο ενοχλητικά που μου συνέβη είναι το εξής. Μια φορά βρέθηκα σε ένα νοσοκομείο και ο γιατρός με συνέστησε σαν την μπλόγκερ Ελληνίδα. Και ανακάλυψα ότι με διάβαζαν κι άλλοι εκεί μέσα. «Πω πω ξεφτίλα», σκέφτηκα, «τώρα όλοι αυτοί ξέρουν ότι έχω προβλήματα με τη μάνα μου και ό,τι άλλο έχω γράψει μέσα στο blog». Ήθελα ν' ανοίξει η γη να με καταπιεί. Δεν άνοιξε.

«Μάλλον με διάβαζαν από περιέργεια»

Ποτέ μου δεν κατάλαβα πού οφειλόταν η επιτυχία που είχε το blog μου και γιατί είχα γίνει, as πούμε «δημοφιλής». Μάλλον το αποδίδω στην αμεσότητα και την αλήθεια μου, που μπορούσα να γράψω χωρίς φόβο και πάθος. Πιθανότατα κάποιοι να με διάβαζαν από περιέργεια, όπως παρακολουθούν τον γείτονα από το παράθυρο. Υπήρχαν όμως άνθρωποι που με διάβασαν και με «αγάπησαν», έψαξαν και με βρήκαν χρόνια μετά στο facebook και μου παραπονέθηκαν επειδή σταμάτησα να γράφω.

Άνθρωποι που δεν γνώριζα καν την ύπαρξή τους, αφού ούτε blog είχαν, ούτε μου είχαν γράψει ποτέ. Κάποιοι με συγκίνησαν πολύ και τους θυμάμαι πάντα με ευγνωμοσύνη. Όσο για τους φίλους που έκανα μέσα από τα blogs, γιατί πράγματι γεννήθηκαν φιλίες δυνατές ακόμα και με ανθρώπους που δεν γνώρισα ποτέ από κοντά, διατηρώ ακόμα επαφή. Κομίζω πως αυτό ήταν το πιο ωραίο που μου άφησαν τα blogs. Κάποιοι άνθρωποι που εκτιμώ. Δεν είναι και λίγο.

Και ποιος ξέρει, ίσως μια μέρα ξαναγυρίσω, πάντα το σκέφτομαι. Ούτως ή άλλως πλέον δεν θα είμαι «μπλογκοστάρ» (τι γελοίος χαρακτηρισμός, αλλά το άκουσα κι αυτό) και το ταπεινό μπλογκάκι μου θα καθεί ανάμεσα στα αμείρητα που υπάρχουν πλέον.

Η ξεδιάντροπη Αφροδίτη

Ιστορίες αλλιώς // Με 'αιδώ' καλύπτει το, ομωνύμως, έτσι, 'αιδούον' η δυτική παράδοση. Το γυναικείο, δηλαδή

ΤΙΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

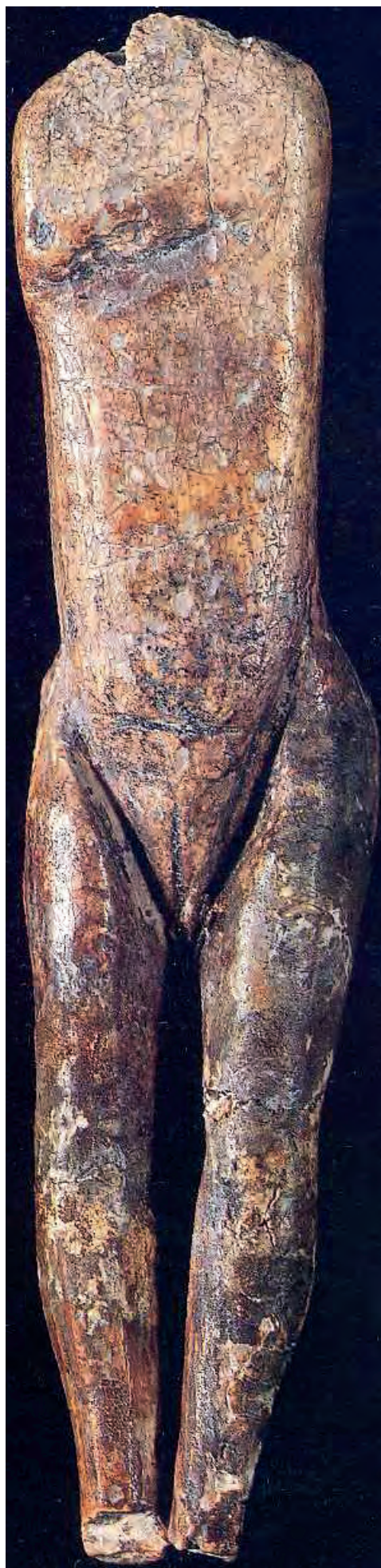
titos_christodoulou@hotmail.com

Απεκδυμένη η γυνή, απεκδύεται την αιδώ, μας μαθαίνει η ιστορία του Κανδαύλη, από τον Ηρόδοτο. Σε μοντέρνα, κινηματογραφική έκδοση, που έφερε - για λίγο - τον Ηρόδοτο στη μόδα, στην ταινία 'The English Patient'. Με 'αιδώ' καλύπτει το, ομωνύμως, έτσι, 'αιδούον' η δυτική παράδοση. Το γυναικείο, δηλαδή. Η κρίσιμη σχισμή λείπει από τα ελληνικά αγάλματα - λιγότερον... αγάλλοντα διά τούτο; Ενώ παρίστανται τα άρρενα genitalia, εις ήρεμον, έστω κατάστασιν, ή πιο απειλητική, 'έξιταρμένη', και ευχτηρίον γονιμότητος στους Πριάπους.

'Pudenda', λατινιστί αγγλικός όρος από τον 14ο αιώνα. Κι έτσι, τα γυναικεία όργανα δηλούν την αιδώ σε γερονδιακή μορφή, με το διατακτικόν 'πρέπει' της ντροπής, της αιδούς. Στη φανερή, εξωτερική μορφή τους, ντύνονται την λατινική, επιστημονικίζουσα πρόφαση: ως 'mons veneris' (όρος της Αφροδίτης), vulva ή volva, labia majora και minora. Εσωτερική πτυχική κι εξωτερική πτυχική: όπως το κυπριακό πρόβλημα. Στην αγγλική αργκό, με κυνηγετικές βλέψεις ενός Μπλένκ, ονομάστηκαν 'beaver', ή κάστωρ, ενώ, το γυναικείον 'πορτόφολιον', από το αρχαιοαγγλικό του τσαντίου 'russa' ή 'rosa', 'russ' ή rouch, από το 1660 έδωσε τον γνωστό σας όρο, που μοιράζονται με τις γατούλες, pussy cats.

Κατά την Germaine Greer, στο The Female Eunuch, η πιο μειωτική λέξη που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην αγγλική είναι το 'cunt', εκ του λατινικού 'cunpus', συνθετικού στην επιστημονικίζουσα περιγραφή σεξουαλικών ενεργημάτων, με δεύτερο, πχ, συνθετικό το 'lingus'. Η κοινωνική κατακύλα του 'cunt' σημειώθηκε στα τελευταία 100 χρόνια, με τη λέξη να ομαδοποιείται με μια σειρά άλλων ανατομικών τετραγράμματος, που δεν σας έμαθε η μητέρα σας. Η Jane Mills, στο Dictionary of the Vulgar Tongue το ονομάζει ως Tetragrammaton, αλλά σε μια εποχή θήλειας αποφασιστικότητας, θα δείτε T-shirts με το 'απελευθερωτικό σλόγκαν' 'Cunt Power'. Ως αρχισυντάκτης του Rock Power, ο γράφων έπρεπε να μάθει τις slang λέξεις ικανών ροκάδων, χειριμεταλάδων δημοσιογράφων, όπως το 'roontang'. Στο 'impudicus' Vagina Monologues της, η Eve Ensler παραθέτει μια αρμαθιά από 'χαϊδευτικά' παρατσούκλια του αιδούου, διαψεύδοντας τους μισογύν-

Venus Impudique

δες συγγραφείς, όπως ο John Updike, που κρίνουν ότι, αντίθετα από τους άνδρες, οι γυναίκες δεν χρησιμοποιούν παρατσούκλια για το 'απόκρυφόν' τους: rooki, mongo, powerbox, funnyboo, mushmellow, roonani, dee dee, split knish, tamale, dignity pal, nappy dugout, ακόμη και Gladys Siegelman. Ο ίδιος ο John Updike, στο δοκίμιό του 'The Disposable Rocket', το οεριγράφει ποιητικά ως Μέδουσα.

Η ελληνική αργκό

Σας παραπέμπω για τη σχετική ελληνική αργκό στον παρ' ημίν παραλαογράφο του περιθωρίου, τον Ηλία Πετρόπουλο, στο 'Μπορδέλο' του. Εδώ, ή... αιδώ, παραμένω στην αιδώ που εκάλυψεν τα... διά νόμου μη αποκαλυπόμενα, 'αιδούς δεόμενα', pudenda. Στις αρχαίες ινδικές λατρείες η κρυψίνους αιδώς δεν παρενέβαινε στη λατρευτική τιμή των... διόδων προς την ύπαρξη. Το 'lingam' και το 'yoni', το ανδρικό και το θήλυ αιδούο συλλατρεύονται εν τη ενώσει των. Ο Michael Sims, από όπου αρύομαι, εξηγεί στο Adam's Navel ότι οι προ-Χριστιανοί Ιρλανδοί λάτρευαν και μια φιγούρα γυναίκας, τη 'sheilag-nagig', που παρίστατο να ανοίγει τα 'labia' της. Εικόνες που αποδίδονται σε πολλές αγγλικές και ουαλικές εκκλησίες, πριν τους 'βάλει χέρι' η χριστιανική σεμνοτυφία. Παρέμεινε, και δημοσιεύσαμε, ένα 'sheilagh' του δωδεκάτου αιώνα, από τον ναό του Kilpeck Church, Herefoshire. Εξάλλου, σε σπύλαιο στη Γαλλία, το Angles-sur-l' Anglin, το 1864 ανεκαλύφθη παρόμοια ανενδοίαστη γυναικεία μορφή, από το 14000 πΧ. Τρεις ίντσες σε μέγεθος, ακέφαλη, χωρίς χέρια και πόδια, δεν κρύβει την επίμαχον σχισμή: είναι η Venus Impudique, ή Woman of Gabillou.

Δεν χρειάζεσθε να ενδρέπεσθε πλέον. Προχωρήσαμε στην διαγαλακτική εποχή. Αγοί και 'rundici'. Το 1972 στείλαμε στο ακανές του γαλαξία το Pioneer 10. Μεταφέρει μιαν ασχημία πλάκα με στοιχεία για το γένος και τον πολιτισμό μας. Την προγραμματίσαν οι αστρονόμοι Carl Sagan και Frank Drake, ενώ δύο σχέδια, του Homo Sapiens, ανδρός και γυναικός, βασισμένα στον Leonardo da Vinci, σχεδίασε η γυναίκα του Sagan, η Linda Salzman. Η NASA εφοβήθη την... σχισμή. Δικαιολογία του Sagan, ότι ούτε τα ελληνικά αγάλματα τη δείχνουν. Θα το εκτιμήσουν οι... διαγαλαξιακοί τεχνοκριτικοί. Για την ώρα, το Pioneer 10, με την ασχιστολιθική πλάκα του, μεταφέρει στα βάθη του διαστήματος το μήνυμα ότι στη γη δεν υπάρχει η γνωστή σχισμή. Το 'vagina'. Η τα 'labia'. Ελπίζεται να μην αναζητούνται εκεί... λύτες του Κυπριακού!

ART AERI LTD

Πάμπλο Πικάσο

Γεννήθηκε στη Μάλαγα της Ισπανίας στις 25 Οκτωβρίου 1881 και πέθανε στις 8 Απριλίου 1973 στη Γαλλία, σε ηλικία 92 ετών. Τάφηκε δίπλα στη δεύτερη σύζυγό του Ζακλίν, στον κήπο του κάστρου του Βωβενάργκ, στο ομώνυμο χωριό της Γαλλίας. Σπουδαίος Ισπανός ζωγράφος και γλύπτης, ίσως ο μεγαλύτερος του 20ού αιώνα, συνιδρυτής του Κυβισμού. Τα πρώτα μαθήματα Ζωγραφικής τα πήρε από τον πατέρα του, ο οποίος ήταν καθηγητής Σχεδίου και Ζωγραφικής. Το 1900 εγκαταστάθηκε στο Παρίσι, που αποτελούσε τότε σημαντικό κέντρο καλλιτεχνικής δράσης. Τα πρώτα έργα του τα υπέγραφε ως Ρουίθ Μπλάσκο, το όνομα του πατέρα του. Το 1901 άρχισε να χρησιμοποιεί το όνομα της μητέρας του. Το έργο του Πικάσο χωρίζεται σε τέσσερις κυρίως περιόδους, από το 1901 - 1915 περίπου: Μπλε ή Γαλάζια περίοδος, Ροζ ή Ρόδινη περίοδος, Αναλυτικός Κυβισμός και Συνθετικός Κυβισμός. Η μεσογειακή περίοδος διαρκεί από το 1916 - 1924 και ακολουθώντας ασχολία του με τη γλυπτική και η μεταπολεμική περίοδος. Εργάστηκε με ελαιογραφίες, υδατογραφίες, παστέλ, μολύβι και μελάνι. Αρκετά από τα έργα ζωγραφικής του συγκαταλέγονται στα ακριβότερα έργα τέχνης παγκοσμίως. Υπήρξε υποστηρικτής του κομμουνισμού και ήταν ενταγμένος στο Γαλλικό Κομμουνιστικό Κόμμα, εξέφραζε όμως πολλές φορές την αντίθεσή του με διάφορες ενέργειες της Σοβιετικής Ένωσης.

Το σπουδαιότερο ίσως έργο του μεγάλου ζωγράφου είναι η Γκέρνικα, που παρουσιάζει την ισπανική πόλη μετά τους γερμανικούς βομβαρδισμούς του Β' Παγκοσμίου Πολέμου. Ο πίνακας βρισκόταν για χρόνια στη Νέα Υόρκη, επιστρέφοντας το 1981 στην Ισπανία, με την αποκατάσταση της Δημοκρατίας στη χώρα. Ο Πικάσο υπήρξε ένας οραματιστής, πρωτοπόρος και ταλαντούχος ζωγράφος, που άλλαξε ουσιαστικά την αντίληψη του κόσμου για την τέχνη του 20ού αιώνα. Έχει εικονογραφήσει αρκετές σπουδαίες και σημαντικές εκδόσεις βιβλίων, όπως π.χ. οι Ταύροι, Κάρμεν, Λυσιστράτη.

Για περισσότερες πληροφορίες αποθεθείτε στο www.artaeri.com. Μακαρίον 71, Λ/σία

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Η Αγνή του Θεού του John Pielmeier

Θεατρικός Πολυχώρος «Εστία»

Θεατροκρισία //

Τους τρεις δύσκολους ρόλους, της Ηγουμένης, της Ψυχιάτρου και της νεαρής Μοναχής, υπερασπίζονται με δραματικό πάθος και ανεπιτήδευτες υποκριτικές δεξιότητες, ερμηνεύοντας τα πάθη και τις ιδιαιτερότητές τους, οι τρεις ηθοποιοί μας, Ιωάννα Σιαφκάλη, Φάνη Πέτσα και Ελεωνόρα Σερένα

της δικής της πολεμικής κατά του Καθολικισμού, τις οικογενειακές της πληγές και τις εσωτερικές της ανασφάλειες σ' ένα μπουόμερανγκ ανάκρισης-ενδοσκοπικής αυτοανάκρισης. Οι ατάκες που συμπεριλαμβάνονται στο πρόγραμμα είναι ευγλωττως δηλωτικές των ηθικοπνευματικών αντιλήψεων ή των ψυχουσυναισθηματικών καταστάσεων των τριών γυναικείων μορφών: «Καμιά φορά, πρέπει κάποιος να παρουσιάζεται ανάμεσά μας που να είναι ταγμένος στον Θεό», αποφαίνεται με διδακτικό τόνο η Μητέρα Μύριαμ. «Ποτέ δεν ήμουν πιστή καθολική· οι αμφιβολίες μου για τη θρησκεία άρχισαν όταν ήμουν έξι χρόνων, αλλά όταν πέθανε η Μαρία [η μικρότερη αδελφή της], απομακρύνθηκα από τη θρησκεία όσο πιο γρήγορα μου επέτρεπε το μυαλό μου. Η μαμά ποτέ δεν με συγχώρησε», εκμυστηρεύεται με απαξιωτική έως σαρκαστική παρηγοσία η ψυχιάτρου. Ενώ τη δήλωση της Αγνής «Την Παρθένο την είδα όταν ήμουν δέκα χρόνων» όσοι δεν θεωρούν υποβολιμαία ψευδεπίγραφη, μπορούν να την πιστέψουν ως ομολογία αληθινής θείας αποκάλυψης, νοουμένου ότι παρά τη μη ενσυνείδητη θέλησή της οδηγήθηκε στο μοναστήρι όχι τυχαία.

1985: “Μετά τη θέαση της “Αγνής του Θεού”, θα ήθελα όλοι όσοι πιστεύουν στον Θεό να το ξανασκεφτούν. Και όλοι όσοι δεν πιστεύουν στον Θεό να το ξανασκεφτούν επίσης».

Τριγωνικό σχήμα

Συγκεκριμένα, μέσα από την επιτυχή μετάφραση του πρόωρα χαμένου Χρήστου Καρχαδάκη προβάλλονται οι αρετές του κοινωνικοθρησκευτικού αυτού ψυχογραφικού έργου, ήτοι η άρτια θεατρική δομή με τους ζωντανούς σφύζοντες διαλόγους εναρμονισμένους κατ' ήθος συνομιλιών και πειστικών εκατέρωθεν επιχειρημάτων μεταξύ των τριών συμπρωταγωνιστριών-ηρωίδων στην αριστοτεχνική χαρακτηριστική τους αποτύπωση. Στην κορυφή του οιονεί τριγωνικού αυτού μορφοπλαστικού σχήματος

η Ηγουμένη, μητέρα-προστάτις της δοκιμής μοναχής και φρουρός του ιερού μυστικού της «άνωθεν» σύλληψης και της βρεφοκτονίας του παιδιού της κατά τον τοκετό. Ενώ τη «σιωπή του αμνού» με τα απωθημένα παιδικά τραύματα από μια βίαιη βιολογική μητέρα, τους κατοπινότερους ψυχαναγκασμούς της στο μοναστήρι και την υποσυνείδητη οδύνη της δολοφονημένης της μητρότητας θα αφυπνίσει η ψυχιάτρου, με τη μέθοδο των εν υπνώσει συνειρμικών εντούτοις, δεν θα έλθει αντιμετώπιση μόνο με το ανθρώπινο δράμα ενός αθώου θύματος και τους απαγορευτικούς μοναστηριακούς κανόνες της Ηγουμένης, αλλά και με τις αιτιογενείς αντιδράσεις

«Αγκαλιά». Δύο παραστάσεις επίσης θα δοθούν στην Εστία στις 20 και 27 Ιανουαρίου και ενδέχεται να συνεχιστούν κατά τον προσεχή Φεβρουάριο.

Προς ενίσχυση των όσων αναφέρθηκαν εισαγωγικά αποσπούμε από το κατατοπιστικό σημείωμα του σκηνοθέτη κάποιες εύστοχες παρατηρήσεις, που αναλύουν ευσύντοπα τον πυρήνα της υπόθεσης του έργου και τις φιλοσοφικές του προεκτάσεις, μεταφέροντας επιλογικά καιρίες επιστημονικές: «Ο τίτλος “Η Αγνή του Θεού” αποτελεί λογοπαίγνιο πάνω στη βιβλική φράση “Ο Αμνός του Θεού” [...] και ο Τζον Πιελμείερ φαίνεται να θεωρεί την ηρωίδα του, Αγνή - ένα κορίτσι με κάποια πολύ ιδιαίτερα χαρίσματα - ως

ένα εξιλαστήριο θύμα για την προσωπική σωτηρία της άλλης ηρωίδας του, της ψυχιάτρου Λιβινγκότσου, η οποία, όπως και ο ίδιος ο συγγραφέας, αμφισβητεί ότι η θρησκεία μέσα σ' ένα ευρύτερο πλαίσιο, αλλά ειδικά τον Καθολικισμό. Δύο αντικρουόμενες δυνάμεις διεκδικούν τη ζωή της Αγνής: η θρησκεία από τη μια, όπως εκπροσωπείται από την Ηγουμένη Μύριαμ, και η επιστήμη από την άλλη, όπως εκπροσωπείται από τη γιατρό Λιβινγκότσου». «Κλείνοντας, θεωρώ σημαντικό να παραθέσω εδώ τη δήλωση της Οσκαρικής ηθοποιού Ανν Μπάνκροφτ (1931-2005), η οποία υποδύθηκε την Ηγουμένη Μύριαμ στην κινηματογραφική μεταφορά του έργου το

ΧΡΥΣΟΘΕΜΙΣ ΧΑΤΖΗΠΑΝΑΓΗ

Όταν ένας θεατρικός συγγραφέας θέτει επί σκηνής διλήμματα αντινομικών προβληματισμών γύρω από στερεότυπα θρησκευτικών πεποιθήσεων και αντιδογματικά κίνητρα εξορθολογιστικών διερευνήσεων, αλλά και πέραν των προσβατών επιστημονικών ορίων υποβάλλει ανατρεπτικά μεταφυσικά ερωτήματα και δυσερμηνεύτα υπερβατικά ζητήματα αδιαπραγμάτευτης πνευματικής πίστης, τότε το έργο του απαιτεί την ανάλογη σφαιρική προσέγγιση σκηνοθετικής διαλεκτικής. Και ο Άγιος Παΐκος για ακόμη μια φορά κατάφερε να μας δώσει τον καλύτερο εαυτό του, σκηνοθετώντας στη φιλόξενη Εστία του την «Αγνή του Θεού»: ένα από τα πιο γνωστά ψυχοδράματα του παγκοσμίως βραβευμένου Αμερικανού John Pielmeier, που πρωτοπαρουσιάστηκε στις αρχές της δεκαετίας του '80 στο Μπροντγουάιν, λίγο αργότερα προσαρμόστηκε για κινηματογραφική παραγωγή και εξακολουθεί έκτοτε να ανεβάζεται από τα μεγαλύτερα ανά τον κόσμο θέατρα έως τα μικρότερα και τα πιο άγνωστα - όπως ακριβώς σ' αυτήν τη μικρή γωνιά του Λυκαβηττού της Λευκωσίας, που με το επιλεγμένο, ωστόσο, ρεπερτόριο και την ολοένα υψηλότερη ποιότητα στάθμη των αποδόσεών της, διευρύνει συνεχώς το εκλεκτό θεατρικό της κοινό. Εξού και η παράσταση των τακτικών παραστάσεων από τα τέλη Οκτωβρίου μέχρι τα μέσα Δεκεμβρίου, που θα επαναληφθούν στις 12 και 13 Ιανουαρίου στην Αίθουσα «Μελίνα Μερκούρη», τα έσοδα των οποίων θα διατεθούν υπέρ του νεοσύστατου από συγγενείς και φίλους ανθρώπων με ψυχικά νοσήματα συνδέσμου

www.simerini.com.cy

Βιβλιονηλασίες // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

Αμμόχωστος η ατέλειωτη Ιστορία

Γιάγκος Π. Κλεόπας

Όσα και να εξιστορήσεις, όσα κι αν συγκεφαλαιώσεις για την Αμμόχωστο, η πολυκύμαντη Ιστορία της θα μένει ατέλειωτη υπό διττήν έννοια: θα επιδέχεται αφενός καινούργιων συμπληρωματικών στοιχείων από ανεξάντλητες πηγές και ανεξερεύνητα εισέτι αρχεία, που θα εμπλουτίζουν συνεχώς την ιστορική και πολιτισμική της ιδιοπροσωπία· αφετέρου η επώδυνη αφήγηση της κατεχόμενης πόλης του Ευαγόρα δεν έπαψε εδώ και 41 χρόνια να καταγράφει τις ατέλειωτες ημέρες της προσφυγιάς της, για να ξαναζωντανέψει σε καινούργιες σελίδες τη δημιουργική της πορεία μετά την ποθητή απελευθέρωση και την επάνοδο των δραστήριων κατοίκων της. Με τέτοιες προϋποθέσεις και παρεμφερείς σκέψεις τιλοφορεί ο συμπολίτης Αμμοχωσιανός Γιάγκος Κλεόπας το πόνημα των 700 σελίδων του, που με προδιαγραφές επιστημονικής προσέγγισης, γλωσσική και αισθητική αρτιότητα ήλθε πρόσφατα στο φως από τις εκδόσεις Αρμίδα. Στην πλούσια ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία, που επιτάσσει πριν από το ευρετήριο και το έγχρωμο φωτογραφικό ένθετο, έρχεται να προστεθεί και το δικό του αξιόλογο έργο, με σκοπό να υπομνήσει κομβικούς αρχαιολογικούς και ιστορικούς σταθμούς, να ανανεώσει νοσταλγικές μνήμες και να περιδιαβάσει μέσα από βιωματικές αναμνήσεις αξέχαστες φυσιογνωμίες και χώρους αγαπημένους, πολυσύχναστους δρόμους και θαλασσοφίλητα τοπία της Βασιλεύουσας πόλης μας. Εξάλλου, όπως σημειώνει στον πρόλογό του ο πρώην Διευθυντής του Κέντρου Επιστημονικών Ερευνών Γεώργιος Γεωργαλλίδης, «η μελέτη αναδεικνύει την πραγματικότητα της φυσικής και πνευματικής επιβιώσεως του λαού εντός των παραδοσιακών του θεσμών, αξιών και πεποιθήσεων, παρά τις αντιξοότητες και καταστροφές της μακράς πορείας της Νήσου».

Οι στόχοι του συγγραφέως, που εξαγγέλλονται στο δικό του προοίμιο για μια ευσύνοπτη και ευανάγνωστη εξιστόρηση της πόλης από αρχαιότερων χρόνων μέχρι σήμερα, στέφονται με επιτυχία· χωρίς να παραλείπει την προτροπή για πιο εξειδικευμένη μελέτη, με αξιοποίηση των σχετικών παραπομπών και των έγκριτων πολυλαπλών του παραθεμάτων.

Η δομική συγκρότηση του βιβλίου ακολουθεί ευθύγραμμη χρονολογική περιοδολόγηση: από τις διάφορες εκδοχές της ονομασίας της πόλης μέχρι την ιστορική επισκόπηση των διαδοχικών της βασιλείων μέσα από αρχαίους και νεότερους συγγραφείς, τα ανασκαφικά ευρήματα των μυκηναϊκών θησαυρών και των χριστιανικών της μνημείων, εμβληματικών των νεκροπόλεων-

«προαγγέλων» της: της Έγκωμης, Σαλαμίνας, Αρσινόης και Κωνσταντίας, πριν από την ίδρυση της Αμμοχώστου, που συμπίπτει με το τέλος των αραβικών επιδρομών. Διατρέχοντας στις αντίστοιχες ενότητες τους Βυζαντινούς Χρόνους, τη Φραγκοκρατία των Λουζινιανών, Γενουατών και Βενετών, την Πολιορκία και την Οθωμανική Κατοχή, σύμφωνα με περιγραφές περιηγητών, μελετητών και προξενικών εκθέσεων, την Αγγλοκρατία και τον μετά την Ανεξαρτησία «καιρό των Ολβίων», εξετάζει τους αιτιογενείς παράγοντες και τις δραματικές επιπτώσεις των επιδρομών και των μακραίωνων κατακτιψεων της πόλης, τις πολιτισμικές επιδράσεις, τις κοινωνικοοικονομικές και διοικητικές δομές κάτω από τους διάφορους κατακτητές της, ενδιαιτώντας με λεπτομερέστερες αναφορές στα χρόνια της αποικιοκρατίας. Εδώ, σε σύγκριση με την οπισθοδρομία κατά τη σκοτεινή περίοδο της Τουρκοκρατίας, ο συγγραφέας επισημαίνει τις θεσμικές και διοικητικές αλλαγές, τη γεωργική, συγκοινωνιακή, εμποροβιομηχανική και τουριστική ανάπτυξη, καθώς και την εκπαιδευτική και πολιτισμική πρόοδο της Αμμοχώστου επί Αγγλοκρατίας, παρά τον βαρύ φόρο υποτέλειας, που επέβαλλε το αγγλικό καθεστώς μέχρι την κατάργησή του το 1927. Στα τελευταία κεφάλαια της ενότητας εντοπίζουμε ενδιαφέρουσες πληροφορίες για τους Εβραίους, που οδηγήθηκαν από τους Άγγλους μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο στον καταυλισμό του Καραόλου, προτού μεταφερθούν στην Παλαιστίνη. Παρακολουθούμε επίσης τις αγωνιστικές διεκδικήσεις των Αμμοχωσιανών για απαλλαγή από την αγγλική κυριαρχία και εκπλήρωση των ενωτικών τους πόθων, όπως συνιστάται στην προσφώνηση προς τον Churchill του τότε βουλευτή και Δημάρχου της πόλης Λούη Λουίζου.

Με ανάγλυφη παραστατικότητα αποτυπώνονται τα δρώμενα της οικονομικής και πολιτισμικής άνθησης της Αμμοχώστου μετά την Ανεξαρτησία μέχρι την εισβολή, αλλά και της επαναδραστηριοποίησης των κατοίκων της στην προσφυγιά. Μια «πόλη όραμα» επιγράφει τον επίλογο του βιβλίου του ο Γιάγκος Κλεόπας, πλαταίνοντάς μας το όραμα για επιστροφή.

Ιδεοσκόπιο // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

Τα Φώτα υπό το φως της λογοτεχνίας

chrysothemisch1@gmail.com

Καθώς πλησιάζουμε στη μεγαλοιορτή των Θεοφανείων ή Εμφανείων ή Φώτων, που κλείνει τον Δεσποτικό λατρευτικό κύκλο του Αγίου Δωδεκαημέρου, το υπέρλαμπρο ανέσπερο φως του άστρου της Βηθλεέμ καταυγάζεται μέσα μας φωτισμός παλιγγενεσίας από «το Φως το απρόσιτον» του «εν Ιορδάνη βαπτισμένου σου Κύριε». Όχι απλώς ως συμβολισμός εθιμοτυπικής τελετουργίας, αλλά ως θεία εμπροθέθη βαθύτερης και ουσιαστικότερης πίστης. Ο αγιασμός των υδάτων με την κατάδυση και ανέλκυση του Σταυρού δεν γίνεται προς το θεαθίνα κολυμβητικών αγώνων, αλλά, σύμφωνα με το Μεγαλυνάριο των Θεοφανείων, «ίνα βροτών / εκπλύνει τα παραπτώματα» προς «εν επιγνώσει» φώτιση του νου και εξηλαστήριο καθαρισμό των ψυχών.

Για τούτο ο άγιος των Ελληνικών μας Γραμμάτων, επισημαίνοντας τη διακρίση ανάμεσα στα εμφανιζόμενα και το θεόπεμπο μυστήριο των Επιφανείων, όπου «η της Τριάδος εμφανιζομένη προσκύνσις», δεν φείδεται αυστηρής κριτικής ως προς την πρόσληψη του ιερού βαπτίσματος όχι τόσο από τη Δυτική Εκκλησία, λόγω εννοιολογικής άγνοιας του ελληνικού ρήματος «βαπτίζω», όσο κυρίως από Ελληνορθόδοξους κληρικούς. Ευγλωτώς ενδεικτικά τα αντίστοιχα αποσπάσματα από το διήγημά του «Ο Σημαδιακός» και το άρθρο του «Θεοφάνεια» του 1888: «Μέγα ενέπνεεν ενδιαφέρον η εορτή αυτή. Όχι τόνον διά το μεγαλείον της ιερής πομπής, όχι τόνον διά το τίς θ' αναλάβη τον Σταυρόν από του κύματος, όσον

διά το... τίς θα αρπάση τον Σταυρόν από των χειρών του πρώτου λαβόντος, διότι ούτος μεν απεκλείετο, εκείνος δε, ο ευτυχής, έμελλε ν' αργυρολογήση και να μεθοκοπήση επί δύο ημέρας. Δύο ήσαν οι ήρωες της ημέρας: Ο Φτίκας και ο Σοροκάς. Ούτοι διηγωνίζοντο κατ' έτος περί του γέρατος. Και έφερον πασιδίπλα τα ίχνη της μακροετούς ταύτης πάλης. Ο μεν Φτίκας είχαν επτά δακτύλους εις τας δύο χείρας του, ο δε Σοροκάς ένα οφθαλμόν ολιγώτερον των πολλών ανθρώπων». «Είναι καιρός να φυλαχθή ο ιερός ούτος τύπος, διότι αν εξακολουθήση η αμάθεια του κλήρου και πληθυνθή η αθεΐα και η ασέβεια, μετά μίαν γενεάν, ότε θα είμεθα μισοβαφτισμένοι όλοι, θα δεήση να διαταχθή γενικός αναβαπτισμός όλων των κατοίκων του Ελληνικού Βασιλείου, αρρένων και θηλέων».

«Κατά βάθος είμαι ζήτημα φωτός», εξομολογείται ο Σεφέρης, και σε προέκταση είμαστε οι περισσότεροι ζήτημα φωτισμένους καθαρής πίστης, όπως αυτής που μεταδίδεται από το θεϊκό φως των Φώτων για τη χριστιανική μας αναβάπτιση· μακάρι να είχαμε σήμερα τούτη την πίστη των απλών εκείνων ανθρώπων, που ενσαρκώνουν οι ήρωες της διηγηματικής και αφηγηματικής μας πεζογραφίας. Σταχυολογούμε από τα «Φώτα Ολόφωτα» πάλι του Παπαδιαμάντη: «Η Πλανταρού ήρχισε τότε να μέμφεται πικρώς τον υιόν της διά την τόλμην και την αποκοτιά του. Τι ήθελε, τι γύρευε τέτοιες μέρες να κάμει ταξίδι; Δεν άκουε, ο βαρυκέφαλος, τη μάννα του, τι του έλεγε. Ακόμη τα Φώτα δεν είχαν έλθει. Ο Σταυρός δεν

είχε πέσει στον γιαλό. Τον αβάσταχτο είχε; Δεν εκαρτερούσε, ο απόκοτος, δύο τρεις ημέρες, να φωτισθούν τα νερά, να αγιασθούν οι βρύσες και τα ποτάμια, να φύγουν τα σκαλικαντζούρια; Καλά να πάθει, γιατί δεν την άκουσε».

Ιδού, επίσης, πώς ο εορτάζων εκείνη την ημέρα Φώτης Κόντογλου περιγράφει την επιλογική σκηνή από τα «Φώτα στο Αϊβαλί»: «Την ώρα που έπεφε ο Σταυρός στη θάλασσα, όλα τα καΐκια και τα καράβια, που ήτανε φουρτουνισμένα ανοικτά στο πέλαγο, γυρίζανε την πλώρη τους κατά την Ανατολή, από κει που ήρθε ο Χριστός στον κόσμο».

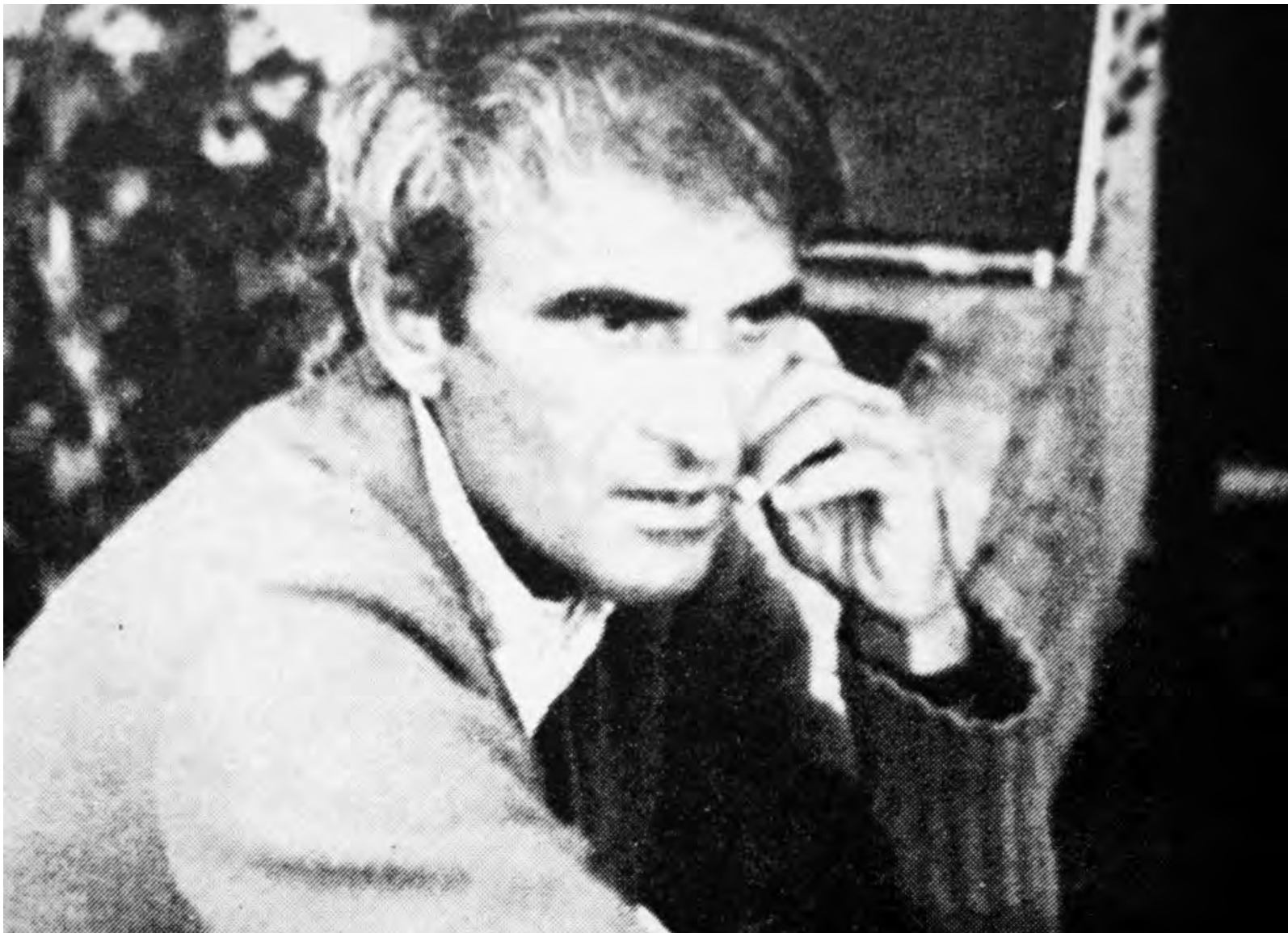
Περιδιαβάζουμε, τέλος, στα «Φώτα Ολόφωτα, Κυπριακά», που αποπνέουν με τον Παπαδιαμαντικό τίτλο το άρωμα των αλλοτινών «φωτεινών» ημερών· τα παραδοσιακά Φώτα των χωριών μας, όπως τα ζωντανεύει με τη λογοτεχνική του γραφίδα ο Τεύκρος Ανθίας στη λαογραφική του μελέτη του 1941 «Ζωντανή Κύπρος»: «Μ' ευλάβεια και κατάνυξη θ' ακούσουμε τη λειτουργία, κι όταν θα φτάσει η στιγμή, που ο παππάς θα βαφτίσει τον σταυρό, θα περικλωφούνε την κολυμβήθρα και πολλοί θα ψιθυρίζουν το τροπάριο των Θεοφανείων: «Εν Ιορδάνη βαπτισμένου σου, Κύριε...». Οι μποτίλιες θα γεμίσουν, και μ' αναμμένα κεριά θα γίνει ο γυρισμός στο σπίτι. Φώτα! Το Θείο Φως, μεταλαμβάνεται - κυριολεκτικά - σ' όλα τα σπίτια. Κάθε δωμάτιο, πρέπει να έχει αναμμένο ένα κεριά, που με την ήρεμή του φλόγα θα εξοντώσει όλους τους «πειρασμούς». Με τον «αγιασμό» θα ραντισθούν όλα τα σπίτια, τα περιβόλια και τ' αμπέλια-όπου υπάρχουν».

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Τζαίησον Ξενάκης, Χίππηδες και κυνικοί

Απόσπασμα της εβδομάδας // Όποιος παίρνει τη ζωή, κι επομένως και τη φιλοσοφία, στα σοβαρά, δεν είναι πολύ σοβαρό πρόσωπο // Επιμελείται η **Μαρία Μηνά**

Το βιβλίο *Χίππηδες και κυνικοί* κυκλοφορεί από τις εκδόσεις **Απόπειρα**

Όποιος παίρνει τη ζωή, κι επομένως και τη φιλοσοφία, στα σοβαρά, δεν είναι πολύ σοβαρό πρόσωπο. Η ζωή είναι ένα αστείο. Αλλά, εν πάση περιπτώσει, αν το να παίρνει κανείς τη ζωή στα σοβαρά αποτελεί μία πρόκληση στην απογοήτευση και την πίκρα, τότε έχουμε μία πρόκληση που περικλείει δύναμη και ρεαλισμό. Πα' όλα αυτά αληθεύει ότι η ανυπαρξία της τεκμηριωμένης συνουσίας συμβαδίζει με την εσχατολογική κενότητα της εσωτερικής διαδικασίας της μετουσίωσης. Και, τέλος πάντων, γιατί να πιστεύει κανείς πως ό,τι έχει τις ιδιότητες του κρασιού είναι κρασί, κι όχι οινόπνευμα με σταφυλόζουμο.

Ο κόσμος συνήθως γκρινιάζει πως η φιλοσοφία είναι χαοτική. Αλλά ας πούμε πως εμείς εδώ νιώθουμε την ανάγκη να βρούμε τον τρόπο να μιλήσουμε ελεύθερα και ν' αμφισβητήσουμε μία ή και όλες τις θέσεις, προϋποθέσεις και προκαταλήψεις - να βρούμε έναν τρόπο συζήτησης που να μη δέχεται ως καθγιασμένο κανένα δόγμα και καμιά αρχή. Αυτό το παιχνίδι είναι η φιλοσοφία.

Άλλο συνηθισμένο παράπονο είναι πως η φιλοσοφία δεν προσδύει. Ξε-

χνάνε πως η φιλοσοφία είναι γονιός της επιστήμης. Μια φορά κι έναν καιρό η αστρονομία, η φυσική, η βιολογία, τα μαθηματικά, η ψυχολογία κ.ά. ήταν κομμάτια της φιλοσοφίας, που όταν αποκρυσταλλώθηκαν θεωρητικά είτε τεχνικά και εμπειρικά, έπαψαν να ονομάζονται φιλοσοφία.

Όλοι αυτοί που θρηνολογούν ξεχνάνε πως η φιλοσοφία πρέπει να είναι σχετικά αδέσμευτη, ανεξάρτητη, περιπετειώδης. Καθόλου παράξενο που οι δογματικοί και οι οπαδοί του ολοκληρωτισμού είναι εχθρικοί προς τη φιλοσοφία. Αλλά η έχθρα προς τη φιλοσοφία (όπως όταν θες να την καταργήσεις, είτε με τον τρόπο του Πύρρωνα είτε με του Βίτγκενσταϊν) είναι έχθρα προς την πνευματική ελευθερία. Χωρίς ελευθερία, η φιλοσοφία είναι ανύπαρκτη. Κι ακόμα συνεπάγεται πως η φιλοσοφία είναι δυνατό να γίνει «επιστημονική», αν θέλει να λέγεται φιλοσοφία.

Τόσο η επιθυμία για την εξάλειψη της φιλοσοφίας ως κλάδου (γιατί υπάρχουν κι άλλες έννοιες του όρου «φιλοσοφία», όπως και του όρου «φιλοσοφικός»), όσο κι η ιδέα ότι η φιλοσοφία θ' αντικατασταθεί ή θα καταβροχθιστεί από την επιστήμη, μπορούν κάλλιστα να πηγάζουν από τον φόβο μπροστά στην ελευθερία. Πολλοί τρελαίνονται

ή γίνονται θεολόγοι, όταν μπόυνε για τα καλά στη στρατόσφαιρα της φιλοσοφίας. Γιατί άραγε να ζητάμε ή να περιμένουμε ασφάλεια απ' τη φιλοσοφία, όταν η ίδια η ζωή δεν έχει σταθερότητα; Τούτος ο κόσμος δεν προσφέρει εγγύηση.

Κι όταν λες έτσι, δεν σημαίνει ότι παραδέχεσαι πως «η ζωή είναι χωρίς νόημα» ή πως είναι «παράλογη». Μπορεί να είναι κατά δύο αν δεν την ευχαριστιέσαι, αλλά αν την βρίσκεις, είναι παράλογο να λες πως η ζωή είναι παράλογη. Μπορεί όμως αυτοί που λένε πως η ζωή δεν έχει νόημα, να εννοούν πως το νόημα πρέπει να τους δοθεί, κι όχι να το βρύνε μόνοι τους (η φιλοσοφία του παράσιτου).

[...] Η φιλοσοφία δεν ταυτίζεται ίσως με την τυπική λογική. Η λογική θεώρηση είναι ωστόσο απαραίτητη στην πορεία της φιλοσοφίας - όταν την παραμελείς, απλώς παίζεις ένα άλλο παιχνίδι, δεν κουβεντιάζεις. Βέβαια, πιθανόν να πει κάποιος υπάρχουν μερικά πράγματα που δεν μπορείς να τα κουβεντιάσεις ξάστερα ή με συνέπεια, που ζητάνε από μόνα τους την αντίφαση και τη σκοτεινή γλώσσα. Αλλά τι ψάρια πάνουμε με την αντίφαση, αφού δεν περιγράφει τίποτα; Είναι αλήθεια πως μερικές φορές δεν είμα-

στε σε θέση να συνειδητοποιήσουμε την αντίφαση μέσα σε μια σκέψη. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως ακόμα κι αν τη συνειδητοποιήσουμε, η σκέψη αυτή περιγράφει ή επικοινωνεί. Αν απαντήσω στην ερώτηση «χιονίζει;» με ένα «και ναι και όχι», δεν απάντησα στην ερώτηση (εκτός βέβαια αν ακολουθεί ανάλυση - γιατί καμιά φορά το «και ναι και όχι» δεν σημαίνει πράγματι αντίφαση). Το ίδιο συμβαίνει και όταν η γλώσσα μου είναι ασαφής (σκοτεινή): η πληροφορία που μεταβιβάζω είναι επίσης ασαφής. Η ασφάλεια δεν είναι ιδιότητα των πραγμάτων, αλλά των σκέψεων. Η, σε ειδικές περιπτώσεις, μπορούμε να ελπίζουμε ότι μέσα από το εννοιολογικό σχήμα υποδεικνύουμε, αλλά δεν περιγράφουμε. Αλλά και η «υπόδειξη» πάλι, μπορεί να είναι αντιφατική ή ασαφής. Στην πρώτη περίπτωση ο ακροατής θα μπερδευτεί παρά θα πληροφορηθεί, ενώ στη δεύτερη δεν θα ξέρει καλά καλά για τι να ψάξει. Για παράδειγμα, προσπαθήστε να βρείτε κάτι που είναι κυριολεκτικά ένα ασώματο σώμα ή ένα ασπμένιο παγόβουνο, που υφίσταται αλλά δεν υπάρχει - ή προσπαθήστε να αποκλείσετε τον σκοπό - δεν γίνεται (πράγμα που ανατρέπει και τις θεωρίες της συμπεριφοράς) (σελ.66-70).